

Sınıf Öğretmenliği Eğitiminin Niteliğinin Artırılmasına Yönelik Öğretmen Adayları ve Öğretim Elemanı Görüşleri¹

Prospective Teachers' and Instructors' Views on Increasing the Quality of Primary School Teacher Education

Mehmet ÖNER², Ruhan KARADAĞ YILMAZ³

Öz: Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; veriler sınıf öğretmenliği programına kayıtlı 20 son sınıf öğrencisi ve sınıf öğretmenliği programında derse giren 10 öğretim elemanı ile yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma veri toplama tekniklerinden yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, betimsel analiz tekniğinden yararlanılarak toplanan verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular son yıllarda sınıf öğretmenliği programına yerleşen öğrencilerin profilinde akademik nitelik bağlamında düşüş yaşandığını, sınıf öğretmenliği programına yerleşen öğrencilerin yarısından fazlasının bölümü severek ve isteyerek tercih etmediğini, programda sınıf öğretmenliğine katkısı olmayan derslerin fazla olduğunu ve verilen derslerin dağılımının ve içeriğinin düzensiz olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca alanında uzman öğretim elemanı yetersizliği yaşandığı, sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu, öğretmen adaylarının atama kaygısı yaşadığından derslerden verim alamadığı araştırmanın önemli diğer sonuçları arasındadır. Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına dönük öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının önerilerine bakıldığında sınıf öğretmenliği programına öğrenci alımında kriterlerin gözden geçirilmesi ve sınıf öğretmenliği programında ders geçme not sisteminde değişiklik yapılması gerektiği sıkça vurgulanan görüşler arasındadır.

Anahtar sözcükler: Sınıf öğretmenliği, öğretmen eğitimi, öğretmen eğitiminde nitelik, öğretmen adayları, öğretim elemanları

Abstract: The aim of this study is to determine the views of prospective teachers and instructors about increasing the quality of primary school teacher education. The qualitative research method has been adopted in this research. The data were collected through interviews with 20 senior students and 10 instructors in the primary school teacher education program. In order to collect the data, semi-structured interview technique, which is one of the qualitative research methods, was used to reveal the opinions of prospective teachers and instructors. Descriptive analysis technique was used in data analysis. It was revealed that more than half of the preservice teachers did not prefer the primary teacher education program willingly. Also preservice teachers think that there are more courses in the program that do not contribute to primary school teaching and the distribution and content of the courses is scattered. Considering the suggestions of instructors and prospective teachers towards increasing the quality of primary school teacher education is frequently emphasized that the criteria for students' admission to the primary school teaching program should be reviewed. In addition, participants think that a change of course system should be made in the primary school teaching program.

Keywords: Primary school teacher education, teacher education, qualification of teacher education, prospective teachers, teaching staff

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Teacher education is a multidimensional and comprehensive process that includes teacher education programs, policies, and teaching processes designed to equip prospective teachers with knowledge, skills and attitudes needed to effectively fulfill their duties in the classroom, school and a wider community. Increasing the quality of teacher education is a topic discussed in many cultures. Since the primary teaching is the basis of the whole educational life and success in life, the process of raising the primary school teacher is in a higher position than the other teacher education programs.

The policies of the world's most successful education systems focus on increasing the professional development of the teacher. Therefore, it has become an important issue to increase the quality of education,

¹ Bu makale birinci yazarın yüksek lisans araştırma projesinden üretilmiştir.

² Öğretmen, MEB, Siverek Şirinkuyu İlkokulu, Şanlıurfa, Türkiye, mehmettoner02@gmail.com, ORCID:0000-0003-3568-7538

³ Doç.Dr. Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Adıyaman – Türkiye, rkaradag@adiyaman.edu.tr, ORCID:0000-0003-3254-8890

education standards and education policies. Also nowadays, in order to increase the qualifications of teachers, academic studies are carried out in details in many countries.

In this study, it is thought that determining the views of the instructors and prospective teachers will contribute to the projects to be developed in the teacher education program and the strategies to be developed in order to increase the quality of primary school teacher education programs. In this context, the following sub-problems were answered:

- What are the views of prospective teachers to increase the quality of primary school teacher education?
- What are the views of the instructors to increase the quality of primary school teacher education?

Method

This research is designed in the qualitative research model. The purpose of this research is to determine the views and suggestions of the senior students and the instructors in the primary school teacher education program about increasing the quality of primary school teacher education. Criterion sampling was used in this research. The participants of this study consist of 20 prospective teachers and 10 instructors in the primary school education program. In this research data were collected by semi-structured interviews. Descriptive analysis technique was used to analyze the data.

Result and Discussions

At the end of the study it was found out that more than half of the prospective teachers did not prefer the primary school teacher education program willingly. The number of prospective teachers who did not prefer the program willingly is high due to the fact that there is a low employment concerns and to find jobs easily according to other departments. One of the important findings of the study is that the prospective teachers believe that the practical application of the lessons contribute to them more. Prospective teachers want to remove the unnecessary courses in the program and to focus on more learner centered and practical courses such as effective communication, diction, educational psychology. Also they think that credit hours of teaching practice should be increased. It is revealed that the majority of them believe that the teaching staffs entering the courses do not have sufficient knowledge and skills. In addition prospective teachers think that teacher education is insufficient due to the crowded class size. Another point of this research is to determine the opinion of the instructors in the primary school teacher education program about the increasing the quality of the program. Instructors think that quota increases in primary school teacher education department in recent years caused a decrease in the quality of students academically. In this respect, instructors emphasized that student numbers in primary school teacher education department should be reduced. According to the instructors, the education given in the faculty is not sufficient to educate the ideal primary school teacher. Since there are an insufficient number of qualified faculty members in the primary school teacher education program, the prospective teachers are not be able to get benefits from the instructors entering the courses effectively. As a result of the study, it was stated that the selection of prospective teacher candidates and the teacher education process should be rearranged academically and technically in the faculties of education. Based on the results of the research, the following suggestions can be made to increase the quality of primary school teacher education:

- The primary school teacher education program should be reviewed and developed in order to be balanced in terms of theory and practice.
- The proportion of teaching vocational courses should be higher in the primary school teacher education program.
- Students who have positive attitudes and interest in teaching profession should be encouraged to enroll primary school teacher education program. Also pre-selection applications (interviews, aptitude test etc.) should be carried out to ensure successful students enter the program.
- The courses in the primary school teacher education program should be provided by experts.

GİRİŞ

Günümüzde pek çok ülkede okulların rolü ve işleyişi değişmekte, buna bağlı olarak öğretmen rollerinde önemli değişiklikler gündeme gelmektedir. Değişen bilim ve teknoloji dünyasına uyum sağlayabilmek amacıyla öğretmenlerden giderek daha çok kültürlü sınıflarda ders vermeleri beklenmekte, özel öğrenme gereksinimi olan öğrenciler için kapsayıcı öğrenme ortamları yaratmaları, bilgiyi daha etkin kullanmaları, öğretim teknolojilerinden yararlanmaları, kanıta ve değerlendirmeye dayalı öğretim uygulamaları gerçekleştirmeleri istenmektedir. Bu doğrultuda eğitim fakülteleri öğretmen eğitimi programlarını yaşam boyu öğrenme, teknolojideki gelişim ve uygulamalardan yararlanarak uygun alternatif

planlama stratejileri üretebilme, eylem araştırması kullanarak süreçte karşılaşılan sorunlarla başa çıkabilme, ulusal bütünleşme ve uluslararası anlayış için doğru bilgi, tutum ve duyguları geliştirebilme gibi hedefler doğrultusunda geliştirmekte ve güncellemektedir. Bu süreçte öğretmen de bilginin hızla arttığı ve çabucak eskidiği bilgi çağında tek bilgi kaynağı olarak görülmek yerine, öğrenciye bilgiye erişme yollarını öğreten ve araştıran öğretmen profiline dönüşmüştür. Bu niteliklere sahip öğretmenlerin yetiştirilmesinde ise eğitim fakültelerinin ve fakültelerde uygulanan öğretmen eğitimi programlarının rolü oldukça büyüktür.

Öğretmen eğitimi, öğretmen adaylarını sınıfta, okulda ve daha geniş bir toplulukta görevlerini etkin bir biçimde yerine getirmek için gereksinim duyulan bilgi, beceri, davranış ve tutumlarla donatmak için tasarlanmış programlar, politikalar ve öğretim süreçlerini içeren çok boyutlu ve kapsamlı bir süreçtir. Öğretmen eğitimi o ülkede bireylerin yetişen neslin yaşama hazırlanmasına verdiği değeri yansıttığından, ülkelerin eğitim politikalarında kontrol derecesi değişkenlik gösteren bir süreçtir. Bu nedenle günümüzde, öğretmen eğitiminin niteliğini artırma pek çok kültürde tartışılan bir konudur.

Öğretmen eğitimi, ülkelerin eğitim sisteminin yenilenmesinde ve güçlendirilmesinde hayati bir rol oynamaktadır (Dilshad ve Iqbal, 2010). Dünyanın en başarılı eğitim sistemlerinin politikalarında, öğretmenin mesleki gelişiminin artırılmasına odaklanılmaktadır. Bu nedenle eğitim politikalarında eğitim standartlarının ve kalitesinin yükseltilmesinde, öğretmenin niteliğinin artırılmasına ve öğretim kalitesini sağlamaya yönelik çabalarının artırılması önemli bir konu haline gelmiştir (Jamil, 2014). UNICEF (2000) ve Thaug (2008) tarafından öğrenci, öğretmen, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve öğrenme ortamları eğitim kalitesi göstergeleri arasında sunulmuştur. Dilshad ve Iqbal (2010) da öğretmen eğitimi programlarının öğretmen eğitiminde kalite göstergeleri arasında yer aldığını belirtmektedir. Öğretmen eğitimi programlarının yanı sıra öğretmen adaylarının seçimi, programa yerleşen öğretmen adaylarının özellikleri, hizmet öncesi eğitimleri, programda yer alan öğretim üyelerinin nitelikleri ve eğitim fakültelerinin eğitim ortamları da öğretmen eğitimini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen değişkenler arasında yer almaktadır (Şimşek, 2005; Tunca ve diğerleri, 2015).

Öğrenen başarısının niteliği öğretmen eğitimi programları ile öğretim süreçlerinin niteliğine ve öğretmen yeterliğine bağlıdır. Öğretmenin mesleki gelişiminin öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkisi ilgili çalışmaların çoğu tarafından da ortaya konulmuştur (Desimone, 2009; Wei, Andree ve Darling-Hammond, 2009). Hanushek, Kain ve Rivkin (2004) ve Hattie (2009) öğretmenin niteliğinin çocuğun okul başarısına katkıda bulunan ve başarısını etkileyen en önemli faktör olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda Craig, Kraft ve Plessis (1998) öğretmenin eğitiminin ve öğretmenin eğitimi programlarının niteliğinin öğrencilerin başarısını büyük ölçüde etkilediğini ifade etmektedir. Camelia ve Elisabeta (2013) ile Dilshad (2010) da öğrenci başarısının büyük ölçüde öğretmenlerin hizmet öncesi aldıkları öğretmen eğitimine dayandığını ifade etmektedir. Bir öğretmenin sınıf ve okul bağlamındaki performansının niteliği, hizmet öncesinde aldığı öğretmen eğitimi ile hizmet içinde katıldığı hizmet içi eğitim ve mesleki gelişim etkinliklerine bağlıdır (Menon, 2007). Bu nedenle meslekte tam donanımlı olarak hizmet verebilmeleri için öğretmen adaylarının hizmet öncesinde gerekli nitelik ve yeterlikleri kazanmaları gerekmektedir (Bayındır, 2015). Hizmet öncesi öğretmen yetiştirmede öğretmen adaylarının seçilmesi, yetiştirilmesi, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının yeterliliği, öğretim programlarının içeriği, yapısı, öğretim üyelerinin niteliği gibi faktörler ön plana çıkmaktadır (Can, 2017). Ancak, yetişmekte olan neslin girmeye hazırlandığı dünya ve bu dünyaya uyum sağlayabilmeleri için gereksinim duydukları beceriler çok hızlı bir şekilde değiştiğinden, günümüzde uygulanan öğretmen eğitimi programları ve yürütülen eğitim politikaları yetersiz kalmaktadır. Nitekim, Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) tarafından ülkemizde hizmet öncesi öğretmen eğitimi sürecinde istenilen başarı ve verim elde edilemediği belirtilmekte, Sarıtaş (2007) ve Oktay (1991) tarafından da hizmet öncesi öğretmen eğitiminin öğretmenlik mesleği açısından önemli sorunlardan biri olduğu vurgulanmaktadır.

Ülkemizde, öğretmen yetiştirme görevi 1981 yılında üniversitelere devredildikten sonraki süreçte çeşitli gerekçelerle öğretmen eğitimi programlarında ve eğitim fakültelerinin akademik yapısında birtakım düzenlemeler ve güncellemeler gerçekleştirilmiştir (Yılmaz ve diğerleri, 2017). Bu süreçten itibaren öğretmenlerin niteliklerinin artırılması amacıyla öğretmen yeterliklerinin tanımlanmasından öğretmen eğitimi modellerinde yenilik arayışlarına ve öğretmenlik mesleğine yönelik toplumsal bakışın değiştirilmesine kadar geniş ve kapsamlı akademik çalışmalar gerçekleştirilmektedir (Koyuncu, 2016). Ancak YÖK tarafından 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren öğretmen eğitiminde akreditasyonu sağlayabilmek ve niteliği artırabilmek amacıyla birtakım düzenlemeler yapılmasına rağmen, mevcut durumun amaçlanan düzeye hâlâ gelemediği belirtilmektedir (Yılmaz ve diğerleri, 2017). Öğretmen eğitimi sürecinde sorunlarla karşılaşıldığı ve eksikliklerin bulunduğu gerçeği pek çok akademisyen ve eğitimci tarafından da vurgulanmaktadır. Öğretmen eğitimi sürecinde üzerinde en fazla tartışmaların yaşandığı alan,

bireyin tüm eğitim yaşantısının temelini oluşturması bakımından önem taşıyan sınıf öğretmenliği alanıdır. Akyol (2011) sınıf öğretmenliğinin hem alanlar açısından hem de ilişkiler açısından farklı bir konumda olduğunu belirtmekte ve sınıf öğretmenlerinin seçilme ve yetiştirilme süreçlerine azami özen gösterilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Sınıf öğretmenlerinin niteliğini artırmak için yetiştirme uygulamalarının yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu durum aklımıza “Sınıf öğretmeni nasıl yetiştirilir? Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılması için neler yapılabilir?” gibi soruları getirmektedir (Akyol, 2011, 13).

Bireyin tüm eğitim yaşamının ve hayattaki başarısının temeli olması nedeniyle sınıf öğretmeni yetiştirme süreci diğer öğretmenlik alanlarına göre etki gücü daha yüksek olan bir konumdur. Bu, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelecekte gereksinim duyacağı temel bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazanmalarının yanı sıra toplumun tutum ve değerlerinin de öğrenenlere aktarılmasını sağlayan en önemli etmen olması nedeniyle anlaşılabilir bir durumdur. Kaya, Polat ve Karamüftüoğlu (2014) eğitimin odak noktasındaki kişilerin öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin öğretmen yetiştirme sürecinin niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacağını belirtmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılması için öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesinin alanda yapılacak projeler ve geliştirilecek stratejilere katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla, bu çalışma sınıf öğretmeni yetiştirme noktasında niteliği artırmaya yönelik sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik sınıf eğitimi bölümü 4. sınıf öğrencilerinin ve sınıf eğitimi programında derslere giren öğretim elemanlarının görüş ve önerilerinin neler olduğunun belirlenmesini amaçladığından, nitel araştırma modellerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, doğal ortamlarda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde algıların ve olayların ortaya konulması amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, 19). Fenomenolojik araştırma deseni ise farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Katılımcılar

Araştırmada amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örneklem kullanılmıştır. Örneklem seçiminde, görüşme yapılan öğrencilerin sınıf öğretmenliği programının son sınıf öğrencileri olması ve görüşme yapılan öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği programında derslere giriyor olması şeklinde iki temel ölçüt dikkate alınmıştır.

Araştırmada sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf (4.sınıf) 20 öğrenci ve aynı programda dersleri yürüten 10 öğretim elemanı ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaşlarına bakıldığında en küçüğünün 21, en büyüğünün ise 26 yaşında olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet açısından ele alındığında ise öğretmen adaylarının 12’si bayan 8’i de erkektir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ise hepsinin bay olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarının mesleki kıdemine bakıldığında en az mesleki deneyime sahip öğretim elemanının 7; en fazla mesleki deneyime sahip olanın ise 25 yıllık deneyiminin olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından biri öğretmen adaylarından diğeri ise öğretim elemanlarından veri toplamaya yönelik 2 ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formlarının hazırlanmasında öncelikle araştırma ile ilgili yazılar taranarak tez, makale, araştırma, dergi, kitap vb. kaynaklar incelenmiştir. Hazırlanan görüşme formlarının içerik geçerliğini sağlamak amacıyla görüşme formları alandan iki uzman tarafından incelenmiş, alan uzmanlarının sunduğu görüşler doğrultusunda taslak formlara son biçimi verilmiş ve görüşme formları uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Görüşmeye

katılacak katılımcıların belirlenmesinden sonra, müsait oldukları bir tarih belirlenerek randevu alınmıştır. Belirlenen gün ve saatlerde öğretmen adayı ve öğretim elemanları ile bir araya gelerek görüşmeler sağlanmıştır. Öğretmen adayları ile görüşmeler ikinci araştırmacının kendi ofisinde, öğretim elemanları ile görüşmeler de öğretim elemanlarının ofislerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde görüşmenin amacı açıklanarak aşamaları anlatılmıştır. Görüşme formları öğretmen adayı ve öğretim elemanlarına okutulmuş her biri için ayrı ayrı imza altına alınarak sözleşme imzalanmıştır. Görüşmelerin hepsi birinci araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce görüşmeye katılan katılımcılara görüşme yönergesinin okunması sağlanmıştır. Görüşme soruları her bir katılımcıya aynı sıralama ile sorulmuş, soruların yanıtı konunun dışına çıkıldığında, katılımcıların uygun bir dille tekrar konuya dönmesi sağlanmıştır. Görüşme yapılan mekâna katılımcılar dışında hiç kimse girmemiştir. Görüşmelerde öğretmen adaylarına 14, öğretim elemanlarına ise 18 soru yöneltilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 30-50 dakika sürmüştür. Araştırmada veri kaybını önlemek ve verilerin güvenilirliğini sağlamak amacıyla yapılan görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen başlıklar (temalar) altında özetlenip yorumlanabileceği gibi (Yıldırım ve Şimşek, 2005), veri toplama aşamalarında (gözlem ya da görüşme) elde edilen ön bilgiler ışığında da düzenlenebilir (Altunışık ve diğerleri, 2001). Bu araştırmada veri toplama aşamasında elde edilen veriler ışığında temalar oluşturulmuştur. Betimsel analizde verilerin düzenlenerek ve sık sık doğrudan alıntılar verilerek yorumlanması, neden-sonuç bağlarının sorgulanması ve anlaşılır bir biçimde betimlenerek okuyucuya sunulması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, 224). Araştırmada verilerin betimsel analizi “betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sırasında ses kayıt cihazına kaydedilen veriler bilgisayar ortamında transkript haline getirilmiştir. Bu aşamada katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtların birebir yazılmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca ses kayıtları bilgisayar ortamında transkripte dönüştürüldükten sonra bir kez de okunarak kayıtlarda hata olup olmadığı belirlenmiştir. Daha sonra veriler her soru için ayrı ayrı analiz edilmiş ve tematik kodlar oluşturulmuştur.

Araştırmanın Güvenirliği

Araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız bir biçimde yapılan analizlerden sonra belirlenen tema ve kategoriler karşılaştırılarak “görüş birliği” ile “görüş ayrılığı” olanlar tartışılmış ve araştırmanın güvenirliliği Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği *Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)* kodlama güvenirlilik hesaplamasına dayalı olarak yapılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucu kodlamaların güvenirliliği % 90.2 çıkarak güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Bunun yanı sıra, araştırma verilerinin analizi sonrasında oluşturulan temalar, görüşmeye katılan bireylerin çarpıcı görüşlerinden doğrudan alıntılar yansıtılarak desteklenmek suretiyle araştırmanın güvenirliliği artırılmaya çalışılmıştır. Alıntılarda katılımcılara araştırmacılar tarafından verilen kod isimler kullanılmıştır. Kodlamalarda katılımcılar ad ve soyadlarının baş harfleri alınarak; öğrenci katılımcıların kodlaması AE, BG, EE, ECS, FÇ, İÖ, MC, MZA, MÇ, MG, NA, AM, RY, SG, SGG, SK, SB, ÜGÇ, ZG, ZF; öğretim elemanları ise AK, AN, AC, BK, EY, GD, RG, SD, SÇ, YD şeklinde gösterilmiştir.

Sayıtlar ve Sınırlılıklar

Araştırmada, sınıf öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının araştırma sırasında kendilerine veri toplama araçlarına samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır. Araştırma Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programındaki 4. sınıf öğrencileri ve sınıf öğretmenliği bölümünde derse giren ve araştırmaya gönüllü katılım sağlayan öğretim elemanlarının görüşleri ve veri toplama aracı olarak görüşme formlarında yer alan sorular ile sınırlıdır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları doğrultusunda katılımcılara yöneltilen sorular görüşme formundaki soru sırası dikkate alınarak sunulmuştur. Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin belirlenmesine yönelik görüşler öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının görüşleri şeklinde iki ana başlık altında yer almaktadır.

Öğretmen Adaylarının “Sınıf Öğretmenliği Eğitiminin Niteliğini Artırmaya Yönelik Görüşleri”ne İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik görüşleri “bölümü tercih etme durumu, programa ilişkin görüşler, verilen eğitimin niteliğine ilişkin görüşler ve sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik görüş ve öneriler” olmak üzere dört ana tema altında toplanmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih etme durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğini tercih etme durumlarına ilişkin görüşler

Alt tema ve kategoriler	Görüşler
Sınıf öğretmenliğini severek ve isteyerek mi seçtiniz?	
Hayır	<p>- “Hayır, eminim ki arkadaşlarımdan çoğu da severek seçmedi... Puan sistemine göre geldik, yani mecburiyetten geldik.” (AE).</p> <p>- “Zorunlu, yani kendi isteğim yönünden gelmedim. Hem ailevi ve hem çevresel faktörler etkili oldu. Bir de geleceği vardı bu mesleğin bizim geldiğimiz zaman, o yüzden seçtim.” (MÇ).</p> <p>- “Daha çok iş imkânlarına, geleceğine baktım. Mesleğin geleceği nasıl, bitirirsem atanır mıyım diye, daha çok o yöne bakarak seçtim.” (İO).</p>
Evet	<p>- “Kesinlikle severek ve isteyerek seçtim, şöyle de söyleyebilirim üniversite tercih döneminde 30 tercih hakkımız vardı, ben 22-23 tane tercih yaptım. Bunlardan 20 tanesi sınıf öğretmenliği, diğer ikisi de çocuk gelişimiydi. Kesinlikle üniversite tercihi yapacak birinin ilgi, istek ve yeteneğine göre bir tercih yapması gerekiyor.” (ECS).</p> <p>- “Fark ettim ki ben seviyorum bu çocukları, iyi de yapacağıma inanıyorum çünkü insanlarla becerilerim iyi ve şu anda gerçekten seviyorum.” (MC).</p>

Tablo 1’de görüldüğü gibi, kendisiyle görüşülen öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun bu bölümü severek ve isteyerek tercih etmediği ortaya çıkmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliğinde atama kaygısı ve sıkıntısı olmadığından dolayı sınıf öğretmenliği bölümünü tercih ettiğini görüşmeler sırasında vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarının büyük bir bölümü sınıf öğretmenliğinin mesleki imajının düştüğünü, bu nedenle bölümü tercih eden öğretmen adaylarının da niteliğinde ciddi anlamda azalma olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ve mesleği isteyerek seçme durumları onların meslek hayatında mesleğin önemli olduğunun bilincine ulaşmalarında ve mesleğe olan bağlılıklarında büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlik mesleğindeki başarı öğretmen adaylarının hizmet öncesinde bu mesleğe ilişkin olumlu tutum geliştirmelerine ve mesleği sevmelerine bağlıdır. Mesleği isteyerek tercih etmeyen öğretmen adaylarının öğretmenlik yaşantılarında mesleki kimliklerinin de tam oluşmayacağını ve öğretmenliğin imajını olumlu bir biçimde yansıtacak tutum sergileyemeyeceklerini söylemek olanaklıdır.

Sınıf öğretmenliği mesleğini isteyerek seçmediğini belirten öğretmen adaylarından MG “*Bence en büyük sorun öğretmenliğe verilen önemin artık ortadan kalkmış olması. Yani, hakaret olarak algılanmasın ama insan kalitesi sürekli düşüyor, birey kalitesi sürekli düşüyor. Sınıf öğretmenliği artık bir işe yaramıyorsa, parayla, işe alınmayla, paralı işlere bakıldığı için kimse rağbet etmiyor. Onun için sürekli seviyenin düştüğünü düşünüyorum*” biçiminde görüşlerini ifade ederken FÇ de “*Gelen öğrenci potansiyeli belli... Üniversiteye sadece 4 yıl okumak için gelen çok insan var. Sınıf öğretmenliğini sadece 4 yıllık okumak için değil ya da daha basit ve kolay olduğu için değil, aslında bir eğitim neferi olmak, bir eğitimci olarak neler yapılacağını görmek için okumak gerekir. Bir söz vardır. Bir yılı düşünüyorsanız pirinç ekin bir on yıl sonrasını düşünüyorsanız fidan ekin. Yüz yıl sonrasını düşünüyorsanız insan yetiştirin. Aslında öğretmenliği de bu misyona getirebilirsek bence o zaman gerçekten eğitim fakülteleri işin hakkı vermiş olacak*” diyerek sınıf öğretmenliğine gereken önemin verilmesi gerektiğini dile getirmektedir. 6 öğretmen adayı ise ilgi, istek ve yeteneğine bu bölümün daha uygun olduğunu ve bu bölümü isteyerek tercih ettiğini belirtmiştir. Bu öğretmen adaylarına göre sınıf öğretmenliği programına yerleşecek adayların sınıf öğretmenliğini isteyerek ve severek tercih etmeleri, bu mesleğe maddi kazançtan ziyade birincil amaç olarak bakılması gerekmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının programa ilişkin genel görüşlerini belirlemek amacıyla öğretmen adaylarına “Tekrar sınıf öğretmenliği bölümünü okusaydınız en çok hangi konu ve alanlar üzerinde durulmasını isterdiniz? Programda yer alan derslere ilişkin görüşleriniz nelerdir? ve “Lisans programında

verilen genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin dağılımı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” soruları yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının programa ilişkin genel görüşleri “Programda istenen yenilik ve düzenlemeler”, programda yer alan dersler ve ders dağılımlarına ilişkin görüşler” alt temaları altında sunulmuştur. Öğretmen adaylarının programın geneline ilişkin görüşleri Tablo 2’ de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf öğretmenliği programına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri

Tekrar sınıf öğretmenliği bölümünü okusaydınız en çok hangi konu ve alan üzerinde durulmasını isterdiniz?		
Programda istenen değişiklik ve düzenlemeler	Eğitim dersleri, gelişim ve öğrenme psikolojisi, öğrenme, öğretim yöntem ve teknikleri	- “En çok eğitim dersleri. Pedagojik formasyon derslerinin üzerinde çok çok durulmasını istedim. Yani özellikle gelişim psikolojisi, öğrenme psikolojisi, öğretim yöntem teknikleri kısmında öğrencilerin çok donanımlı olması gerekiyor” (ASM). - “Özellikle gelişim psikolojisi çok çok önemli. Çocuk somut işlemler döneminde neyi algılıyor, neyi algılayamıyor. Benim konuştuğumuzda neyi düşünüp şematize edebiliyor, edemiyor. Bunu çok iyi bir şekilde bilmek gerekiyor” (FÇ)
	Uygulamalı eğitim	- “En çok öğretim derslerinin üzerinde durulmasını istedim, çünkü teorik bilgiyi bilsek de ilköğretimde önemli olan onu aktarabilmektir öğrenciye, uygulamalı olarak derslerin üzerinde durulmasını istedim” (ÜGÇ). - “Sürekli teori ve sıkıcı bilgiler öğrencinin zihninde kalmıyor, biraz önce mesela çıktığımız özel eğitim dersinde hocamızın habire otistik demesi çok sıkı, otistiği kendisi anlatsa, filmle yansıtırsa, daha çok aklımızda kalır, kesinlikle pratiğe yönelik olmalı.” (MC).
	Verilen eğitim ile mesleki hayatta karşılaşılabilecek konular arasında bağlantılar olmalıydı.	- “Ben burada başka bir şey öğreniyorum, okulda başka bir şeyi öğreteceğim, bence arada bir bağın olması gerekiyor.” (ZG)
	Derslerle ilgili daha fazla kitap okuma ve kaynak materyal kullanımı özendirilmeliydi.	- “Örneğin bize Freud’dan falan bahsediyorlar ama Freud’un bir tane kitabını alın okuyun diyen bir öğretmen görmedim. Yani o dersin temellerini oluşturan kişilerin kaynaklarına ulaşmamız gerektiğini düşünüyorum.” (MG) - “Mesela kaynaklardan da muzdaribiz. Kendimizi geliştirecek yeterli ve etkili kaynakları bulamıyoruz. Hocalar da mesela bize bu konuda yön göstermiyor. Bunlardan da şikayetçiyiz.” (ZF) - “Öğrenci psikolojisiyle sınavlara bile hep fotokopilerle hazırlandık, ders kitaplarının dışında bizim alanımıza yönelik, kendimizi geliştirmeye yönelik kitaplar arttırılabilirdi.” (SGG)
	Sınıf yönetimi	- “En çok sıkıntı çektiğimiz şey stajda sınıf yönetimi, öğrencilerle ilişkiler... En çok bunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum” (MG).
	“Sınıf Öğretmenliği Programında Yer Alan Derslere İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?”	- “Teorik derslerin bir işe yaradığını düşünmüyorum. Teorik derslerin her yerde, öğretmen okula gelmeden, öğretmen yüzü görmeden de alınabileceğini düşünüyorum. Daha çok pratik, uygulama derslerinin okulda özellikle staj derslerinin daha geniş tutulması gerektiğini düşünüyorum.” (MG) - “Tabii ki uygulama dersleri. Onlara daha ağırlık verilmesi gerekiyor. Çünkü gerçek sınıf ortamına gittiğimiz zaman stajlarda da görüyoruz, en büyük eksiklik sınıfa hakimiyet, öğrencilerin her biriyle göz teması, iletişim kurabilmek. Bilgi birikimimiz var, hepsini anlatabiliyoruz. Ama önemli olan bildiğini bütün sınıfa anlatabilmek, gösterebilmek. O yüzden uygulamaya ağırlık verilmeli.” (ZF)
Programda Yer Alan Dersler ve ders dağılımlarına ilişkin görüşler	Uygulamaya dayalı dersler yetersiz./ Uygulamalı ders saatleri artırılmalı.	- “Öğrenciye daha fazla katkı sağlayacak derslerin olması lazım, çok gereksiz dersler var.” - “Yetersiz. Alanımızla ilgili derslerin ders sayısının arttırılması gerektiğini düşünüyorum.” (SGG)
	Eğitime katkı sağlamayacak çok fazla ders var. / Alan bilgisi derslerinin sayısı az.	- “Bilgiye dayalı derslere çok fazla ağırlık verilmemesi gerekiyor. Gelişim psikolojisi ve öğretim yöntem ve tekniklerine ağırlık verilirse daha güzel bir şekilde yola devam edilir” (FÇ)
	Ders saatlerinin dağılımı orantısız.	

Meslek bilgisi ve eğitim bilimleri derslerine ağırlık verilmeli

-“Eğitim dersleri bence eğitim fakültesinin bel kemiği gibi. Az önce de öğretmenlerimizde eleştirdiğim nokta öğrenileni karşıya yansıtma, anlatabilme. Biz ne kadar bilgi sahibi olursak olalım öğrencilerimize aktaramadıktan sonra bir önemi yok. Buradan yola çıkarak bana göre eğitim dersleri çok daha fazla olmalı. Programı daha geniş kapsamlı ve daha etkin bir şekilde işlenmeli.” (FÇ)
-“Matematik, sosyal bilgiler ve ilk okuma ve yazma öğretimi derslerine ağırlık verilmesi gerekiyor” (AM).

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretmen eğitimi sürecinde eksikliğini en çok hissettikleri konu ve alanlar arasında eğitim bilimleri dersleri, gelişim ve öğrenme psikolojisi, öğretim yöntem ve teknikleridir. Öğretmen adayları derslerin daha kalıcı olabilmesi ve yaşamla bağlantılı olması gerektiğini vurgulayarak uygulamalı bir biçimde derslerin işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenlik uygulaması dersine gereken önemin verilmediğini belirten öğretmen adayları da bu konuda eğitim fakültesinde eksiklik olduğunu vurgulamışlardır. Kendisiyle görüşülen öğretmen adaylarının yarısına yakınının “Tekrar sınıf öğretmenliği bölümünü okusaydınız en çok hangi konu üzerinde durulmasını isterdiniz?” soruna öğretmenlik uygulaması dersi üzerinde daha çok durulması gerektiği şeklindeki görüşleri dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bir kısmı lisans programında verilen genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ders saati dağılımını orantısız bulurken, birkaç öğretmen adayı ise uygulama derslerine ağırlık verilmesi gerektiği görüşünü benimsemektedir. Araştırma bulgularına göre katılımcılar sahaya inip oradaki öğretmen ve uygulamalardan deneyim ve tecrübe edinmenin kendilerine daha fazla katkı sağlayacağı inancındadırlar. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerin ve ders içeriklerinin tekrar gözden geçirilmesi sonucuna varıldığından, bu ders ve ders içeriklerinin yeniden düzenlenmesinin daha verimli ve etkili bir sınıf öğretmenliği programı oluşturulmasına katkı sağlayacağı öğretmen adayları tarafından vurgulanmıştır. Aynı zamanda öğretmen adaylarına katkı sağlamayacak derslerin olduğu belirtilerek bu derslerin yerine daha işlevsel ve işevuruk derslerin konulması gerektiği ifade edilmiştir.

Araştırmanın alt amaçlarından biri de öğretmen adaylarının öğretim hizmetinin niteliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Sınıf öğretmeni adaylarının “Verilen eğitimin bugün için size katkısının ne derece yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin görüşleri “öğretim hizmetinin niteliği” ve “öğretim elemanlarının niteliği” alt temaları altında Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Verilen eğitimin bugün için size katkısının ne derece yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin görüşler

Verilen Eğitimin Bugün İçin Size Katkısının Ne Derece Yeterli Olduğunu Düşünüyorsunuz?		
Öğretim Hizmetinin Niteliği	Yetersiz	-“Açık konuşmak gerekirse verilen eğitimin çok da üst düzey bir eğitim olduğunu düşünmüyorum. Çoğu arkadaşım da ben bunu gözlemledim. 1.sınıfta nasıl geldiyse 4.sınıfta da öyle gidiyorlar. Lisede öğrendiklerimin çok da üstünde bir şey öğrenmedim” (FÇ) -“ Herhangi bir katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Öğrencinin o etkinliğe hazırlanması için yeterince zamanının da olduğunu düşünmüyorum. Doğru dürüst yönergelerin de verildiğini düşünmüyorum. Yapılan işin de kalitesiz işler olduğunu söylemek gerekiyor” (MG)
	Kısmen yeterli	-“Bence bu kişiye bağlı bir şey yani senin kendini ne kadar geliştirdiğine bağlı. Bir anlatım olduğu zaman örneğin bir öğretim dersinde atıyorum; ilk okuma yazma öğretiminde bir anlatımım var, ben bu anlatıma bir gece öncesinde de hazırlanabilirim, bir hafta öncesinden de iyi bir hazırlık yaparak kendimi geliştirerek bu konuda daha çok bilgi edinerek de hazırlanabilirim. Bu aslında kişiye bağlı bir şey...” (ECS).
	Yeterli	-“Kendi üniversitemiz açısından bakarsam mesela Türkiye’de ün salmış bir sürü üniversiteye oranla verilen eğitim açısından anlatıyorum gerçekten de şaşırtıcı ama iyi bir üniversite” (MC)
Öğretim elemanlarının niteliği	Derse Giren Öğretim Elemanlarının Akademik Bilgi, Beceri ve Donanımları Hakkındaki Düşünceleriniz Nelerdir?	-“Hocalarımız akademik anlamda ülkemizde çok başarılı isimler, saygı duyuyorum ama öğrenciye bir şeyler aktaramadıktan sonra uluslararası profesör olsan bence çok da bir önemi yok” (FÇ) -“Örneğin slaytla yansıtıyorlar hocalarımız ve çarşaf çarşaf yazılarını okuyorlar. Bu kesinlikle doğru bir şey değil... Her gelen hocamız böyle slayt ve projeksiyon kullanıyor ve bu sıkıcı oluyor.” (MC)
	Akademik anlamda yetersiz	

İlgisiz, özensiz ve isteksiz. Akademik bilgi yönünden yeterli	-“Derslere gereken önemin verilmemesinin yanı sıra anlatımlar da yüzeysel”.
	-“Tabi ki hepsi kendi alanında gelişmiş, kendini geliştirmiş insanlar, onların bilgisi olduğunu düşünüyorum ama derse gelen hocaların sınıfa aktarma konusunda bir yetersizliği var.” (SG)

Tablo 3’te görüldüğü gibi katılımcıların büyük çoğunluğunda eğitim fakültesinde verilen öğretmen eğitiminin niteliğine ilişkin “yetersiz” olduğu görüşü hâkimken, çok az kısmı verilen eğitimin yeterli olduğunu düşünmektedir. Kendisiyle görüşme yapılan öğretmen adaylarının yarısına yakını öğretim elemanlarını donanım olarak yetersiz ve ilgisiz görürken bir kısmı ise öğretim elemanlarını yeterli bilgi ve donanıma sahip olmakla birlikte bilgiyi aktarma konusunda yetersiz görmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının “Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılabilmesi için görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin görüş ve önerileri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik görüş ve önerileri

Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik görüş ve önerileriniz nelerdir?”		
Programdaki Derslere İlişkin Görüş ve öneriler	Uygulamaya daha fazla önem verilmeli. Gereksiz dersler programdan çıkarılmalı/ Dersler arasında denge sağlanmalı/ Ders saatlerinin dağılımı düzenlenmeli	-“Öğretmenlik uygulamaları dersinin 1 sene olmaması gerekiyor. Bunun artırılmasını istiyorum.” (ECS)/ -“Daha çok sahaya inilmesi gerektiğini, daha çok okullarla iş birliği içerisinde uygulama derslerinin artırılması gerektiğini düşünüyorum.” (MG) -“Öğrenciyi geliştiren yani sadece sınıf öğretmeni olarak değil de bireyi geliştiren bir program olduğunu düşünmüyorum sınıf öğretmenliği programının. Genel kültür anlamında, diğer farklı konular anlamında bir gelişmenin sağlandığını düşünmüyorum. Daha farklı alanlarda eklemelerin yapılması gerektiğini düşünüyorum” (MG)
	Programa giriş standartları gözden geçirilmeli	-“Öncelikle öğrencilerin bu bölüme nasıl geldikleri, kaç puanla geldikleri, üniversitedeki kontenjan sayısı belirlenmeli. Puanların daha da yükseltilmesi, kontenjanların daha daraltılması bu seviyeyi artıracaktır.” (SG) -“Öğrenci sayısının azaltılmasıyla bölüme yerleşen öğrencilerin puanı doğal olarak yükselmiş olacak ve nitelik artışı sağlanmış olacak. Ve öğrenci ile bire bir ilgilenilecek. Öğrencilerin atanma sıkıntısı o kadar yüksek düzeyde olmayacak.” (FÇ) -“Bu bölüme öğretmenlik yapabilecek potansiyele sahip öğrencilerin önceden belirlenmesi gerekiyor. Bu alanda yeterliliği var mı, buna bakıp bu bölüme yerleştirilmesi gerekiyor” (MÇ)
Bölüme giriş koşulları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşler	Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve motivasyonu artırılmalı	“Sürekli olarak seviyenin düştüğünü düşünüyorum. Yani herkes hukuk fakültesine gitmek istiyor, tıp okumak istiyor. Çünkü bunların maddi olarak geliri daha fazla olduğu zaman düşünsel kalitesi yüksek insanlar onlara yöneliyor, sınıf öğretmenliği de öyle hiç bir işe yaramayan, sanki sıradan insanların barındığı bir alan gibi durmaya başladı.” (MG)
	Programa alınan öğrenci sayısı azaltılmalı	-“Değişmesi gereken en önemli şey sınıf öğretmeni adayının bu kadar alınmaması. Az önce nitelikten bahsettik. Bunun temelinde yatan en büyük sorun alınan öğrenci sayısı diyebilirim. İkinci öğretim kapanmasına rağmen mevcut aynı. Lisedeki gibi sadece sınıf öğretmenliği bölümünde A,B ve C şubeleri var. Ne kadar da komik değil mi. Dersler işlenmiyor. Ve çoğu kez hocalar gruplara bölerek dönem sonuna dersi yetiştirmeye çalışıyor. İşlenen derslerin hiçbir manası olmuyor. Öğrenci sayısını değiştirmedikçe müfredatta ne kadar değişiklik yapılırsa yapılsın. Siz istediğiniz kadar konu ekleyin, onları yetiştiremeyeceksiniz. Müfredat içi doldurulmaktan ziyade belki sadeleştirilebilir ama işlenen konu hakkı verilerek işlenmeli.” (FÇ)
Öğretim hizmetini	Alanında yetkin öğretmen elemanları	-“Hoca öğrenciyi dinlemiyor bile, size önem vermiyor. Laboratuvarda işlenen dersler sadece işlensin diye işleniyor. Önemli olan bu derslerin içerikliğini doldurmak. Toplumla hizmet diye bir dersimiz var mesela. Öğretmen de öğrenci de başından salmak için işliyor dersi.” (FÇ)

programda
görevlendirilmeli

Öğretim üyeleriyle öğrenciler arasındaki etkileşim artırılmalı

Bence daha da kendilerini geliştirmeleri gerekiyor. Özellikle öğrencilerle ilişkilerde daha profesyonelce davranmaları gerekiyor. Yani bir akademisyen, üniversitede öğretim üyesi... Hala kendi hisleriyle öğrencilere davranan öğretmenlerin olduğunu görüyoruz. Yani birine yaptığı davranışı başkasına farklılaştırarak yapıyor. Burada öğrenciden daha profesyonelce, hislerini katmadan bütün öğrencilere eşit bir şekilde ifade olanağının tanınması gerektiğini düşünüyorum.” (MG)

Tablo 4’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük bir kısmı sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılması için uygulamaya daha fazla önem verilmesi ve gereksiz derslerin programdan çıkarılması gerektiği görüşünde birleşmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği programına giriş standartlarının gözden geçirilmesi, programa alınan öğrenci sayısının azaltılması, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve motivasyonun artırılması, alan uzmanı öğretim elemanlarının programda görevlendirilmesi ve öğretim elemanlarıyla öğrenciler arasındaki etkileşimin artırılması yönünde görüş ve önerilerinin olduğu dikkat çekmektedir.

Öğretim Elemanlarının “Sınıf Öğretmenliği Eğitiminin Niteliğini Artırmaya Yönelik Görüşleri”ne İlişkin Bulgular

Öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik görüşleri “ideal sınıf öğretmeni/öğretmen adayında bulunması gereken nitelikler, hizmet öncesi verilen eğitimin ideal sınıf öğretmenini şekillendirmedeki etkisi, sınıf öğretmeni adayı profillerine ilişkin görüşler, sınıf öğretmenliği bölümündeki öğretim elemanlarının niteliklerine ilişkin görüşler, sınıf öğretmenliği programına ilişkin görüşler ve sınıf öğretmenliğinde ilk müdahale edilmesi gereken alanlar/konulara ilişkin görüş ve öneriler” alt temaları altında toplanmıştır.

Öğretim elemanlarının “Sizce ideal sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adayı nasıl olmalı?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 5’ te verilmiştir.

Tablo 5. İdeal sınıf öğretmeni/öğretmen adayında bulunması gereken niteliklere ilişkin öğretim elemanı görüşleri

İletişim becerisi

“Mezun ettiğimiz öğrencilerimizin bir kısmı öğretmenlik yapamayacak durumda. Hem psikolojik olarak hem de dil yeteneği olarak kişisel gelişim boyutunda yani sınıfla konuşmayan, hiç kimseyle iletişimi olmayan öğrencilerimiz var ve bu öğrencilerimiz sınıf öğretmeni olacaklar. Yani dört yıl sınıftaki arkadaşına selam vermemiş bir insan nasıl sınıf öğretmeni olabilir?” (BK)

Pedagojik bilgi ve beceri

“Tek bir tipoloji tarif edemeyiz ama bazı özelliklerin sınıf öğretmenlerinde avantaj sağlayabileceğini söyleyebiliriz. Bunlar nedir peki? Çocuk sevmesi çok önemli. Çocukları küçük yetişkinler olarak değil de kendi düşünme biçimleri olan varlıklar olduğunu bilmek gerekiyor (AC)

Mesleğe ilişkin olumlu tutum

“Her sene sınıf öğretmenliğine gelen öğrencilere birinci sınıfta kimlerin isteyerek geldiğini soruyorum. Kırk öğrenciden üç ya da dört tanesi isteyerek sınıf öğretmenliğini isteyerek seçiyor. Diğerleri atama ihtimali, öğretmen olmanın kolay olması, iş bulma gibi ihtimaller dâhilinde sınıf öğretmenliğini seçiyor.” (BK)

Disiplinler arası ilişki kurma becerisi

“Sınıf öğretmeni kendine has bir disiplini olmayan, birden fazla disiplinde yetiştirilmesi tabii bunu bilim adamı değil de öğretmen hüviyetiyle yetiştirilmesi gereken bir şahıs. Ansiklopedik bir insan, bütün disiplinleri iç içe yoğurabilen, Türkçe dersinde matematikten, hayat bilgisi dersinde fenden bahsedebilen bir insan. İlkokul öğretmeni bu. Yani fen dersinde sadece fen hocası değil o, her şeyin hocası. Çocuğun o beklentileri var. Bu süpermen... Bu her şeyi bilen adam... O her şeyi bilen adamı her derste uyanık tutmak yani matematik dersinde de Türkçeden bahsetmek.” (AÜ)

Bilgiyi kullanabilme

“Günümüzde öğretmen adaylarını bilgi birikimiyle yüklemek kesinlikle doğru bir yaklaşım olmayacak. Ne yapmamız lazım? Bu bilgiyi kullanabiliyor mu? Buna dikkat edeceğiz...” (AK)

Kendini geliştirme

“İdeal sınıf öğretmeni o derslere girebilecek donanıma sahip olması lazım yani eğitim sürecinde bir kere o kapıdan girdiğinde halletmesi lazım yenileme güncelleme şartlar ayrı bir konu, lisan öğrenip de kendini kırsal bir köyde ya da birleştirilmiş bir sınıfta kendini öğretmen olarak yetiştirmesi lazım” (EY)

Program bilgisi ve program geliştirme becerisi	-“Bilgi çok değişiyor. Dünyada yılda bir buçuk iki milyon kitap basılıyor. İnternet ortamını hiç saymıyorum bile. Dolayısıyla bu çağda sınıf öğretmeni olmak çok yaratıcı çok kabiliyetli ve kendi programını, kendi müfredatını yapabilen yeterlilikte olmak demek” (BK)
Ruh sağlığı	-“...Geçmiş psikolojik profilini incelemekte yarar var. Yani sağlıklı bir psikolojiye sahip olması gerekiyor.” (AK) -“ İdeal bir sınıf öğretmenin sahip olması gereken özellikleri bir eğitimci olarak bilişsel duyuşsal psikomotor olmak üzere üç alanda incelememiz lazım... Akademik boyutu dediğimiz bu bilişsel alanla ilgili belli düzeyde bilgi birikimine sahip olmakla birlikte o bilgiyi kullanabilme yeteneğine sahip olduğunu göstermesi gerekir giriş sınavında... Duyuşsal boyut en az bilişsel ve psikomotor alan kadar önemli. duyuşsal boyut çok önemli. Öğretmenlik mesleği bir sevgi mesleği olduğunu unutmamak lazım. Hele hele sınıf öğretmeni sanıyorum ki üniversite hocasından da kat kat daha önemli. Çünkü temel teşkil ediyor. Eğer temel sağlam değilse gerisinin sağlam olduğuna inanmıyorum. (AK)
Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan bilgisi	-“Projeler üretebilen bir yapıda olması gerekiyor. Ve öğrencilerde veya çocuklarda farklı bakış açılarını geliştirebilecek yaratıcı düşünce beyinlerine sahip olan insanlar olması gerekiyor” (AC). “Sınıf öğretmenlerinin bütün bilim dalları hakkında bilgilerinin, fikirlerinin olması gerekiyor.” (EY)
Proje üretebilme ve yaratıcı düşünme becerisi	-“Projeler üretebilen bir yapıda olması gerekiyor. Ve öğrencilerde veya çocuklarda farklı bakış açılarını geliştirebilecek yaratıcı düşünce beyinlerine sahip olan insanlar olması gerekiyor” (AC).
Bütün bilim dallarına ilişkin bilgi sahibi olmalı	“Sınıf öğretmenlerinin bütün bilim dalları hakkında bilgilerinin, fikirlerinin olması gerekiyor.” (EY)
Öğrencinin gizli yeteneklerini keşfetme becerisi	Sınıf öğretmenin görevi Einstein yetiştirmek değil, Einsteinleri keşfetmektir. (BK)

Kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarının “ideal sınıf öğretmeni/sınıf öğretmeni adaylarının” sabırlı, çocukları seven ve onları tanıyan, sosyal yönden iletişimi kuvvetli, programa ilişkin derin bilgi sahibi ve program geliştirme yeterliğine sahip, disiplinler arası ilişki kurabilme gibi becerilere sahip olması gerektiği görüşlerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Öğretim elemanlarının “Verdiğiniz eğitimin ideal olan sınıf öğretmenini şekillendirmede ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 6’ da sunulmuştur.

Tablo 6. Hizmet öncesi verilen eğitimin ideal sınıf öğretmenini şekillendirmedeki etkisine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Etkili değil. Kendi alanında uzman olan akademisyenler derslere girmeli.	-“Bu alanda çok fazla yetişmiş öğretim elemanımız olmadığından dolayı hangi hoca hangi alanda eğitim görmüşse öğretmen adayına da o alanda eğitim vermeye çalışıyor. Aslında eğitim fakültelerine verilecek olan eğitim sisteminde belli oranda eğitimcilerin veyahut o alanda uzmanlaşmış akademisyenin o dersi vermesi gerekir. Fakat ülkemizde eğitimci olan biri bütün derslere aspirin gibi yetişmeye çalışıyorlar. Bu eğitimde büyük bir sıkıntı” (GD) -“Sınıf öğretmenliği yapacak kişinin bu alanda doktora yapmış olması lazım, dolayısıyla hem teoriğini hem de uygulamasını daha iyi bilecek bilhassa sınıf öğretmenliği yapacak kişinin bu alanda daha önce sınıf öğretmenliği de yapması lazım, bu diğer öğretmenlikler için de geçerli Dolayısıyla bu dersleri veren hocaların milli eğitim ile iş birliği en azından 3 sene 5 sene iş birliği yapması ve bir öğretmenlik deneyimi olması lazım hatta benim önerdiğim modelde eğitim fakültesindeki hocaların kısmi zamanlı olarak milli eğitimde haftada üç saat beş saat derse girip gelmeleri gerekir, yani sahada ne olup ne bitiyor bunu görüp gelecekler ondan sonra da masa başında ona kafa yoracaklar.” (RG) -“Öğretim elemanlarının bir aön önce doçent, profesör olma uğraşları, bizleri, üniversiteleri, unvanları çok ama bilgileri yetersiz insanlar haline getiriyor. Özellikle belli bir unvandan sonra insanlar öğrenmeyi bırakıyorlar, öğrenmeye kapalı hale geliyorlar.” (BK)
Uzmanlığını tamamlamış nitelikli öğretim üyesi sayısının az oluşu verilen eğitimin kalitesini düşürdüğünden yetişen sınıf öğretmenleri de niteliksiz olmaktadır.	-“Dünyada okul deneyimi öğretmenlik uygulaması çok önemlidir, çok değerlidir. Ben sınıf öğretmenliğine bakıyorum okul öncesi deneyimi önüne gelene veriliyor, o hocaların da o işten hiç anlamı yok. Açık konuşmak gerekirse işte öğrenciler okula gidiyorlar, oradaki öğretmeni eğer bir dönüt veriyorsa veriyor, bir gözlem yapılabiliyorsa yapıyor, öyle boş boş tabiri caizse geçiyor, halbuki dünyada bakıldığında doktorluk gibi görülüyor öğretmenlik tamam mı, sen izleyeceksin, gözleyeceksin, sonra sen uygulama yapacaksın, uygulama yaptıktan sonra hem üniversitedeki hocaların hem oradaki hocaların sana dönüt verecek.” (YD)
Öğretmenlik uygulaması dersi ciddiye alınmadığından yetersiz.	

Sınıf öğretmenliği alanında doktora yapmış öğretim elemanı sayısı yetersizliğinden verilen eğitimler de yetersiz. Yeterli değil. Düşünmeyi öğrenen öğretmen adayları yetiştirmek gerekiyor.	<p>-“Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirecek kişilerin sınıf öğretmenliği alanında doktora yapması gerekli sınıf öğretmeni anabilim dalı başkanına bakıyorsun sınıf öğretmenliği alanıyla bir ilgisi yok demi, bu ciddi bir problem. Bu Türkiye genelinin bir problemi, o yüzden derhal bununla ilgili önlemler alınmalı.” (RG)</p> <p>-“Bence sınıf öğretmenliğinde öğrencilerimize ilk önce düşünceyi öğretmemiz gerekiyor. Doğru düşünememek. Biz maalesef her zaman öğretmenliği test çözmek gibi görüyoruz. Öğrenciye çok iyi test çözdüren birine öğretmen diyoruz.” (SD)</p>
--	---

Kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarının yarısından fazlası kendi alanında uzman olan akademisyenlerin sınıf öğretmenliği programında derse girmesi gerektiğini, bu şekilde verilen eğitimin kalitesinin artacağı görüşündedir. Bu görüşten yola çıkarak sınıf öğretmenliği dersine giren uzman sayısının yetersiz olduğu görülmektedir.

Öğretim elemanlarının “Meslek hayatınız süresince sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrenci profili ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. “Meslek hayatınız süresince sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrenci profili ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar

Üniversiteye giriş puanlarındaki düşüş sınıf öğretmenliği bölümüne gelen öğrencilerin de profilini düşürüyor.	<p>-“Evet bilişsel alan dediğimiz puan olarak üniversiteye yerleşmek açısından da bir düşüş var. O puan gerçekten öğrencilerin profilindeki düşüşü yansıtmaktadır. O puanlardaki düşüş sadece bilişsel alandaki bir düşüş olarak algılanması doğru değil. Çünkü aynı zamanda o bilişsel alandaki o düşüş bireyin duyuşsal ve psikomotor alandaki düşüşü de çok iyi bir gösterge.”(AK)</p>
Öğretmenlik mesleğine gösterilen değerdeki düşüş bu bölümü okuyan öğrencilerdeki profilinde de düşüşe neden olmaktadır.	<p>-“Son 20 yılda öğretmenlik mesleğinin kaybettiği değerle öğrencilerin sahip olduğu değer paralel bir şekilde düşmektedir. (AK)</p>
Sınıf öğretmenliği bölümündeki kontenjan artışı ve öğrencilerin öğretmenlik bilincindeki düşüş öğrenci profilindeki düşüşe neden oldu.	<p>-“Üniversitenin kontenjanının artmasıyla ve tabi ki sıralamada bizim öğrenci aldığımız dilim daha atlara doğru kayınca bu bilinci kaybettik. Ya öğrencilerimizin başarılı olması daha iyi yani KPSS de başarılı olmamız daha iyi sınıf öğretmeni yetiştiriyoruz anlamı çıkmasın. Yani profilde aşağı doğru bir düşüş hissediyorum.(AÜ)</p>
Bayan öğrencilerin daha verimli, istekli ve idealist bir profil sergilediğini söyleyebilirim.	<p>-“Şimdiye kadar derslerine girdiğim kadarıyla özellikle bayan öğrencilerin daha istekli olduklarını daha idealist gördüklerini söyleyebilirim. (AC)</p>
Hedeflerden yoksun öğrenci profili artmaya başladı.	<p>-“Son zamanlarda son beş altı yıldır belki şu kayıp; hedeflerden yoksun bir öğrenci akışı var şu anda. Sadece ve sadece çevre baskısıyla, üniversite bile okumak istemiyorlar, bir de alımlar çok arttığı için üniversitede artık normalde üniversitede olmak istemeyen insanları sınıf öğretmenliğinde görüyorum. Yani üniversite şu anda para kazanmak için bir yol olarak görüldüğü için böyle bir öğrenci profili var.”(BK)</p> <p>-“Bunlar kazanabildikleri en iyi bölüme ya da alabildikleri en yüksek puanla gelmiş öğrenciler. Yani bir puan daha yüksek olsalardı buraya kazanmak mecburiyetinde değilseniz hangi mesleği seçerdiniz sorusuna bunların hiç biri öğretmen olurum yine de diyebilecek karakterde insanlar değil. Yani bunlardan böyle ideal bir öğretmen çıkmasını beklemiyorum. Bunlar öğretmenliği işe ibadesini temin edecek herhangi bir meslek gördüklerinden de toplumdaki haksız olarak bekledikleri saygıyı da göremiyorlar. (AÜ)</p>
Sınıf öğretmenliğini para kazanmak amacıyla okumaya başlayan öğrenci sayısının artışı öğrenci profilinde düşüşe sebep olmaktadır.	<p>-“Her yerde bu bölüm olmasıyla birlikte öğrenci kendi bölgesi dışına çıkmayarak farklı kültürleri öğrenemediği için ileride verimsiz öğretmenlerin çıkmasına neden olacaktır. Atamalarla beraber farklı noktalara gidecek olan sınıf öğretmeni oralarda sıkıntı çekecektir. Bu sistemle bu değişmez.” (GD)</p> <p>-“Üniversitelerin çok fazla açılmasıyla birlikte öğrenci profilinde düşmeye neden oldu. Gerçi sadece buna bağlayamayız. Diğer bir nedeni ise şudur, kriz dönemlerinde öğretmenlik garanti meslek olduğu için öğrenci profili yükseliyor. Diğer dönemlerde alımların olmamasına bağlı olarak ta öğrenci profili düşüyor. (GD)</p>
Üniversite sayısının artması üniversitelerde kozmopolitik ve kültürel karışımın yok olmasına neden oluyor.	
Üniversite sayısının artması öğrenci kalitesini düşürüyor.	

Eğitim fakültesine daha çok kırsal kesimden gelen öğrenci çoğunlukta olduğundan iletişime daha kapalı öğrenci profili var.

-“Daha çok sınıf öğretmenliği kökenine bakacak olacak olursak kırsal alandan, orta kesimin alt tabakasına geçmeye çalışan kesimler tarafından oluşturulan bir meslektir. Yine düz memur çocuklarının tercih etmiş olduğu bir meslektir. Bu nedenle sınıf öğretmenliğinde aldıkları eğitime rağmen toplumun bütün kesimleriyle aynı oranda iletişim kurduklarını düşünmüyorum.” (GD)

Kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarının yarısına yakını sınıf öğretmenliği bölümündeki kontenjanların ve ülke genelinde üniversite sayılarının artmasının sınıf öğretmenliği bölümüne gelen öğrencilerin düşük profilde olmasına, üniversiteye giriş puanlarının düşmesinin ve öğrencilerin öğretmenlik bilincindeki düşüşün öğrenci niteliğinin azalmasına neden olduğu görüşündedir. Bunun yanı sıra kimi öğretim elemanları da ülke genelinde üniversite sayısının artmasının üniversitelerdeki kozmopolit yapının bozulmasına neden olduğu ve kültürel karışımın yok olmaya başladığına, farklı kültürlerle kaynaşmayan, farklı kültürleri tanımayan öğrencilerin ileride niteliği düşüreceğine dikkat çekmektedir.

Öğretim elemanlarının “Sınıf öğretmenliği anabilim dalında yeterli nitelikte öğretim elemanının olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf öğretmenliği anabilim dalındaki öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Sınıf öğretmenliği bölümünde yeterli nitelikte öğretim elemanının olduğunu düşünüyor musunuz?”

EVET

-“Her insanın uzman olduğu alanda görev alması, uzman olduğu derse girmesi çok daha yararlı olacaktır. Hiç öğretmenlik yapmamış çok iyi bir fizik dalında profesörü ya da matematik alanında bir profesörü getirip eğitim fakültesinde görevlendirmenin çok yanlış olduğu kanaatindeyim. Hiç öğretmenlik yapmamış, öğretmenliğin ne olduğunu bilmeyen insanlar bilim olarak çok iyi olabilirler. Belki dünyada bir iki numaradadırlar. Ama eğitim fakültesinde görevlendirilmeleri hiç doğru olmaz düşüncesindeyim.” (AK)

-“Hayır düşünmüyorum. Sınıf öğretmenliği bölümü biraz önce söylediğim gibi sanki aspirin gibi hocalar da başka alanlardan gelme. Geçici çözümleriz biz sınıf öğretmenliği için.” (BK)

-“Belki de eğitim fakültesindeki en sorunlu bölüm sınıf öğretmenliği. Çünkü sınıf öğretmenliğindeki derslerin çeşitliliği çok fazla. Çok fazla olduğu için de bu derslerin her biriyle ilgili uzman öğretim elemanı bulmak çok zor. Dolayısıyla ilgili ilgisiz herkes her derse girebiliyor. Onun için öğretim elemanı ile ilgili çok ciddi sıkıntılar var diyebilirim.” (SÇ)

HAYIR (AK, AÜ, AC, BK, EY, RG, SD, SÇ, YD, GD)

-“Üniversite hocasında olması gereken meziyet, çocuğa bilgi değil ufuk kazandıran, çocuğa rehberlik eden, çocuğun neyi nerede bulacağını, nasıl bulacağını öğreten adam ama işte o niteliklerde zayıflama, kalitede düşüş olduğundan dolayı çocuk bu tür bir öğretmen prototipine feci halde karşı. Sen dersini anlat ya da bana sınavda soracağın şeylerden bahset’ beklentisinde olduğundan dolayı öğretmenin ya da buradaki öğretim üyesi elemanının niteliğini tartışmak aslında boşboğazlık bana göre.” (AÜ)

-“Gerçekten sınıf öğretmenliği bölümünde yüksek lisans, doktora yapmış hoca sayısı çok çok az ve bu iki taraflı olmalı. Sınıf öğretmenliği hocalarının en az yarısı yüksek lisans ve doktoralarını sınıf öğretmenliği alanında yapmış olması lazım. Diğer yarısı, alan dersi mesela bir sınıf öğretmenliği alanında doktora yapmış arkadaş çok iyi bir fizikçi olmaz. Onun için bir fizik hocası gerekebilir, bir edebiyat hocası gerekebilir ama hocaların yarısı sınıf öğretmenliği mezunu olması lazım ve yine de ek olarak bu sınıf öğretmenliği mezunu olan, yüksek lisans, doktora yapmış hocaların bir kaç yıllık öğretmenlik tecrübesi de olmalı. Sadece teorik kalmamaları için.... Bu yüksek lisans, doktora programlarının yetersiz takip edilmesi, bir an önce doçent, profesör olma uğraşları bizi, üniversiteleri, unvanları çok ama bilgileri yetersiz insanlar haline getiriyor ve özellikle belirli bir unvandan sonra insanlar öğrenmeyi bırakıyorlar, öğrenmeye kapalı hale geliyorlar. Yani böyle bir gelişim problemimiz var.” (BK)

-“Her yere eğitim fakültesi açarsanız nitelikli elaman dolduramazsınız diyorum, ki sınıf öğretmenliğine bakıyorsunuz sınıf öğretmenliğinde doktora yapmış kimse yok. Biz nasıl bunlardan iyi bir sınıf öğretmenleri yetiştirmelerini bekleyebiliriz ki genel olarak bu bizim fakülte için geçerli değil. Türkiye’de bizim fakülteden geride olan çok fakülte var.” (RG)

Kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği alanında doktoralı öğretim elemanlarına ihtiyaç olduğu, başka branştaki hocaların derse girmesiyle geçici çözümler bulunduğunu, başka bir taraftan da sınıf öğretmenliğinin bütün alanlarına hitap edecek bir şekilde akademik kariyer yapacak öğretim elemanı yetiştirmenin mümkün olmadığı görüşünde olduğu görülmektedir. Genel anlamda

bu konuyla ilgili çıkarılan sonuç sınıf öğretmenliği alanında uzmanlık yapmış öğretim elemanlarına ihtiyaç duyulduğu yönündedir.

Öğretim elemanlarının “Sınıf öğretmenliği programında yer alan dersler öğretmenlik alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarında öğrencilerde ne gibi değişiklikler yaratıyor?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Sınıf öğretmenliği programının öğretmen adaylarının niteliğine etkisine ilişkin öğretim elemanı görüşleri

Bilişsel alanda gelişime katkı sağlıyor.	<i>“Bilişsel alanda çok ciddi bilgiler ediniyor, beceriler kazanıyor.” (AK)</i>
Teorik bilgi dışında bir katkısı yok.	<i>“Öğrenciler zaten bu dört yıl boyunca alt yapıyı oluşturuyorlar. Oluşturdukları alt yapıyı modüler biliyorlar. Bütünlüğü bir türlü öğrenemiyorlar. Her öğrencimizin bilgisi var. ama bilgi sadece parça boyutunda.” (SD)</i>
Genel kültür anlamında katkı sağlıyor	<i>“Öğrenciler teorik olarak bu dört yıl içerisinde ciddi bir öğrenme yaşıyorlar. Ancak bu öğrenilen şeylerin inanç haline dönüşmesi gerekiyor. Bence öğrendikleri içerikleri ile ilgili değil de bunun inanç haline dönüşmesi ile ilgili bir sorun var.” (SÇ)</i> <i>- “Birinci sınıfa gelen ve kendini ifade edemeyen bir öğrenci dördüncü sınıfa geldiğinde kendini çok iyi bir şekilde ifade edebiliyor. Birinci sınıfta şiddet unsuru olan öfkesini dört yılın sonunda kontrol etmesini öğreniyor. Ve bunlar çok güzel sonuçlar. Eğitim fakültesindeki derslerinde bireyi çok değiştirdiğini görebiliyoruz. Çarşıda yürüdüğünüzde eğitim fakültesi öğrencisi olan öğrenci açık ve net bir şekilde belli oluyor. (AK)</i>
Öğretmen olma duygusunu geliştirmiyor.	<i>-“Derste teorik anlatımdan biraz sıyrılmış öğretmen adaylarına öğretmenlik bilincini hissetmelerini sağlayacak uygulamalara sokmak gerekiyor. Biraz daha bilişsel becerilerden ziyade duyuşsal becerilerine odaklanan bir program yaklaşımına ihtiyaç var.” (AC)</i>
Öğretmenlik meslek bilgisi alanında yeterli katkısı yok.	<i>“Öğrencilerin bir amacı yok. Odaklandıkları nokta KPSS. KPSS’ye kadar tek amaç o dersi öğrenmek değil, dersi geçmek. Dolayısıyla böyle bir durumda program çok iyi olsa da öğrencinin buradan çıkan öğrenme miktarının ne kadar olduğu muallak. (EY)</i>
Bilgiyi içselleştirme sorunu var.	<i>-“Öğrenciler teorik olarak bu dört yıl içerisinde ciddi bir öğrenme yaşıyorlar. Ancak bu öğrenilen şeylerin inanç haline dönüşmesi gerekiyor. Bence öğrendikleri içerikleri ile ilgili değil de bunun inanç haline dönüşmesi ile ilgili bir sorun var. (SÇ)</i>

Tablo 9’da görüldüğü gibi, kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarının görüşünden yola çıkıldığında sınıf öğretmenliği programında okutulan derslerin genel kültür alanında, bilişsel ve teorik anlamda gelişime katkı sağladığı, ancak öğretmenlik meslek bilgisi alanında çok boyutlu bir tesir bırakmadığını söylemek mümkündür.

Öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik “Sınıf öğretmenliğinde ilk müdahale edilmesi gereken alanlar/konular nelerdir? sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliğinde ilk müdahale edilmesi gereken alanlar/konulara ilişkin görüşleri

Programa ilişkin görüşler	
Uygulamaya dönük derslere gereken önemin verilmesi	<i>-“Uygulamaya dönük derslerin verimli, etkili, nitelikli işlenmemesi ciddi bir sorun yaratıyor (AK)</i> <i>-“Öğretmen adaylarının fakültede değil okullarda daha çok zaman geçirecek bir sistemin getirilmesi lazım. Bence birinci sınıfa gelen öğrenci staj olarak birinci sınıfa gönderilmeli. Ve bu sayede çocuk birinci sınıf staj eğitimi almış olacaktır. İkide ikiye, üçte üçe, dörtte dörde gönderilmeli. Sebeline gelince zaten bu çocuk son sınıfta stajyerlik uygulamasına gidiyor. Ve burada eksik bir eğitim veriliyor. Bundan dolayı kademeli bir şekilde okullara yönlendirilmeli. (GD)</i>
Öğretmenlik uygulaması dersinin titizlikle yürütülmesi/ ders saatlerinin artırılması	

- Son sınıf öğrencisinin yılın tamamını MEB' e bağlı okullarda geçirmesi
- Eğitim Fakültelerine kendi sınıf öğretmenliği programlarını özgün olarak geliştirme yetkisi verilmesi
- Programdaki gereksiz derslerin çıkarılarak daha işveruruk derslerin programa eklenmesi
- Dönemlik popüler konulara (Değerler eğitimi vs.) yönelik dersler yerine evrensel konulara odaklı derslerin programa eklenmesi
- Ders saatlerinin azaltılması/içeriklerinin sadeleştirilmesi/ders içeriklerinin gözden geçirilmesi
- Ortak konuları barındıran derslerin birleştirilmesi
- Oryantasyon tabanlı birinci sınıf dersleri eklenmeli
- Argümantasyona dayalı, otantik öğrenme ortamları/durumları yaratılmalı.
- Eğitim fakültesindeki not geçme sisteminin değişmesi
- “Öğrenci dördüncü sınıfa geldiğinde fakültede işi olmayacak staj gördüğü okulda oranın artık bir stajyeri olacak biz onu oradaki işlemleri bitirdiğinde göreceğiz. Bu öğretmen adaylarının bir dönem ya da iki dönem öğretmenlerin yardımcısı olarak aktif olarak o işin içinde olması demektir. Yani haftada altı saat olarak değil o tozu tamamen yutarak tüm zamanını okulda geçirmesi lazım, yani sahada olması lazım” (YD)
- “Eğitim fakültelerine kendi sınıf öğretmenliği programlarını özgün olarak geliştirme yetkisi verilmeli. Böylece bir serbest rekabet ortamı oluşur. Hangi eğitim fakültesi nasıl olur, çok güzel örnekler ortaya çıkar. Ayrıca tek kalıptan çıkmış gibi öğretmenler yetiştirmeyiz. Bunun sonucunda üniversiteler arasında rekabet olur...Mesela hiç bir zaman Adıyaman Üniversitesi ne yaparsak yapalım çok yüksek puanla öğrenci alan bir yer haline gelmez. Neden? Serbest rekabet yok. Aynı planı kullanıyoruz, aynı müfredatı kullanıyoruz. Aynı müfredatı kullandığımızda insanlar neye bakıyor? Şehre... Yani İzmir'deki ya da İstanbul'daki bir eğitim fakültesiyle hiç bir zaman Adıyaman yarışamaz.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.” (BK)
- “Kesinlikle bir diksiyon dersi konulmalı. Konuşmasını bilmeyen, yazı yazmasını bilmeyen öğretmen adaylarımız var maalesef. Bu anlamda bir diksiyon dersinin kesinlikle konulması gerekmekte. Bir de bir ders olarak velilerle iletişim diye de bir ders konulmalı.(GD)
- “Biraz daha evrensel, öğrenmeyi öğrenmeye yönelik derslerin konulması taraftarıyım. Çünkü en büyük sıkıntımız dört yılda öğretmen adayını yetiştirirken 4.sınıfa geldiğinde 1.sınıfta edindiği bilgiler artık eskimiş oluyor. Bu anlamda öğrenme becerisi edinmek adına bazı derslerin konulmasında yarar görüyorum. (AK)
- “Bu bölüm ülkemizde en sorunlu bölümlerden bir tanesidir. Çünkü her şeyi bilen sınıf öğretmeni yetiştirme çabası söz konusu oluyor. Eğitim denince akla ilk gelen sınıf öğretmenliği oluyor. Dolayısıyla çok fazla çeşit ders olması bu derslerin de etkili verilememesi sorundur bence. Dolayısıyla ders saatleri değil de derslerin içeriklerinin değiştirilmesi belki de bu sorunu çözer diye düşünüyorum. (SÇ)
- Derslerin içeriklerinin gözden geçirilmesi lazım, haftalık ders saatlerinin yeniden incelenmesi lazım. Çünkü bazı dersler var gereksiz ya da haftalık ders saati çok fazla. Bazılar da var ders saati yetmiyor”. (EY)
- “Yani ders olarak mesela ilk iki senedeki derslerin çoğu lüzumsuz. Lisede gördükleri genel kültür derslerin, sayısal derslerin tekrarı olan dersler var. Bu derslerin teorik kısımlarının çıkartılıp bunlar bir laboratuvar uygulaması olarak, sayısal dersler birleştirilebilir. Mesela temel matematik dersi de matematik öğretimi dersi içerisinde yer alabilir. (BK)
- “Oryantasyon tabanlı birinci sınıf dersleri eklenmesi gerekiyor. Seçmeli derslerin öğrencilerimize faydalı ve güncel olması gerekiyor. Diğer derslere yönetmelik gereği müdahale edemiyoruz ama seçmeli dersleri öğrencilerle açmak gerekiyor. Eğer bugün dün öğrettiğiniz gibi öğretiyorsanız yanlış öğretiyorsunuz demektir. Biz on yıldır aynı dersleri işliyoruz.” (SD)
- Okullarda daha çok otantik, gerçek yaşam, gerçek öğrenci problemleri, okul problemleri, bunların bir araya toplanıp öğrencilerle tartışılıp argümantasyon süreçleri öğretmen adaylarına yaşatılmalı.
- Programa giriş ve mezun olma koşullarına ilişkin görüşler**
- “Ders geçme sisteminin çok yanlış olduğu kanaatindeyim. Ve bizde ciddi bir anlamda eksiklik yaratıyor. Bizim şu an daha yeni 40 alan öğrencinin geçmesi 100 ameliyattan 40 tanesini başarılı yapan bir doktora benzetmek yanlış olmaz. Bir doktor hata yaparsa hastası ölür bu bir kişidir. Bir öğretmen bir hata yaparsa yetiştirdiği nesil ölecektir...“Eğitim fakültesine giren her şahsın mezun olması doğru bir şey değil. Eğer eğitim fakültesine giren her öğrenci mezun olabiliyorsa 4 yılda hem de besleyen yok. O zaman demek ki herkes mükemmel. O zaman gerek yok sınav yapmaya ders anlatmaya. Bırakalım öğrencilerimiz gitsinler uzaktan eğitim yoluyla alsınlar. Bu uzaktan eğitim yoluyla yapılacak bir iş değil maalesef.” (AK)
- “Her yılsonunda başarısız olan öğrencilerin eğitim fakültesiyle ilişkisinin kesilmesi kanaatindeyim. Herkes öğretmen olmak zorunda değil. Ama

	<p>yönetim dört yıl lisans eğitimini tamamlayan öğretmen olabilir diyor. Hayır. Bazıları çok iyi öğretmen olabilir. Ve bu dört yıllık lisansı bitiren herkes isteyen eğitim fakültesine bir mülakatla alınırsa herkese bu kadar masraf yapmaya gerek yok. Lisans bitiren 60.000 kişiye pedagojik formasyon verip öğretmen olma hakkı vermek yerine bu 60.000 kişi içerisinde öğretmen olmak isteyenler bir mülakatla alınır ve onların çok iyi öğretmen olacağı kanaatindeyim.”(AK)</p> <p>-“Sınıf öğretmenliği her şeyden önce gerçekten bir gönül mesleği. Çünkü branş olarak hitap ettiği yaş grubu olarak çok hassas bir görev ifa edecek. Dolayısıyla bu sadece teknik becerilerle donatılmış o konuda da bir sürü eksiklerle okula gelmiş bir öğretmenin okulda birkaç nesli bu anlamda olumsuz etkileme riski var. O yüzden bu noktada sınıf öğretmenlerinin işini seven, önemseyen, hizmet içi öğretmenlerle bir araya getirilmesi, seminerler, sempozyumlar içerisinde ya da daha sıcak paylaşımlara sokulmaları ilk yapılması gereken diyebilirim.” (AC)</p> <p>-“Okuldan mezun olan öğrencilerden faydalanmamız gerekiyor. Bizde en büyük sıkıntı dönüt düzeltmede. Biz bu konuda büyük sorun yaşıyoruz. Ben şu anda kaç öğrenci mezun ettim bilmiyorum. Merak da ediyorum ama nasıl öğreneceğimi de bilmiyorum.” (SD)</p> <p>“Bu mesleği sevenlerin gelmesi sağlanmalı, sevmeyenlerin gelmemesi sağlanmalı. Ücret için değil de sevgi için gelmeli.” (GD)</p>
Programa giriş koşullarının değişmesi	
Mezun öğrencilerden dönüt alınarak programın niteliğinin tespit edilmesi	
Sınıf öğretmenliğini seven adayların bu bölüme girmesinin teşvik edilmesi	
Öğretmen adaylarına kitap okuma, kaynak materyal kullanma vb. zorunluluk getirilmesi/özendirilmesi	<p>“Sınıf öğretmenliği sürekli gelişen ve kendini yenileyen bir meslektir. Öğretmen adayları maalesef kendilerine bir şey katmadan yollarına devam ediyorlar. Dediğim gibi kırsal kesimden geldikleri için materyal ve yayınlara pay ayıramıyorlar. Bundan dolayı okul bittikten sonra kişisel gelişim kitaplarını eğitim kitaplarını okumaları gerekiyor. Fakat bunu yapmadıklarından dolayı olmuyor.” (GD)</p> <p>-“Öğretmenlik sınavı kaldırılmalı, buna tarafız bir kurul karar vermeli. Fakülteyi bitirdikten sonra, stajı bittikten sonra bundan öğretmen olabilecek adam çıkar mı diye bir kurulun karar vermesi gerekir. Bu kurulun içinde psikolog, sosyolog, eğitimci, alan uzmanı, programcı yer almalı. Böyle geniş bir komisyonun karar vermesi, bundan ilköğretim öğretmeni çıkar mı diye karar vermesi gerekir. Öğretmeni seçerken düzgün, toplumu kabullenmiş, öğretmenliği kabullenmiş bireyleri seçmek önemli.” (AÜ)</p>
Öğretmen atamalarında mülakat sisteminin uygulanması	
Sınıf mevcutlarının azaltılması	<p>İlk müdahale edilmesi gereken sorunlu nokta, sınıf mevcutları. Çok fazla öğrenci alıyoruz. Bu bizim iyi öğrenci yetiştirme konusundaki performansımızı düşürüyor” (BK)</p>
Programdaki öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin görüşler	
Alanda nitelikli ve uzman hocaların programda görevlendirilmesi	<p>-“Bence bu programın uzman olan kişilere bırakılması gerekiyor. Sınıf öğretmenliği ile ilgili kongrelere gidiyorum sınıf öğretmenliği alanında doktor olanları görmüyorum, diğer yan dal çakma alanlardan sınıf öğretmenliğine geçenler var. Yani gerçekten bu alanda kendini yetiştirmiş insanlara bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Şu anda Türkiye’de sınıf öğretmenliği alanında kendini yetiştirmiş Profesör çok az yani jürileri kuramıyorlar, sıkıntı yaşıyorlar belki bir ilerleme olabilir.” (RG)</p>
Fakülteadaki uygulamalara ilişkin görüşler	
Her fakülteye bir uygulama okulu yapılmalı.	<p>“Her eğitim fakültesine bir uygulama okulu, bir tatbikat mektebi yapılmalı” (AÜ)</p>

Kendisiyle görüşülen öğretim elemanlarına göre, sınıf öğretmenliğinde ilk müdahale edilmesi gereken konuların başında sınıf öğretmenliği programında öğretmenlik uygulaması ve uygulamalı derslerin sayısının artırılması, bu derslere gereken önemin verilmesi ve ders içeriklerinin gözden geçirilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması yer almaktadır. Sınıf öğretmenliği programında görevli olan öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği alanında uzman olmamalarının bölümün kalitesini düşürdüğünü vurgulayan öğretim elemanları, nitelikli öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği anabilim dalında görevlendirilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Bu konular çerçevesinde sınıf öğretmenliğinin geleceği için çalışmalar yapılması gerektiği söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yarısından fazlasının sınıf öğretmenliği bölümünü isteyerek tercih etmediği ortaya çıkmıştır. Atanma kaygısının daha az olması ve diğer bölümlere göre istihdamı kolay olan bir meslek olması nedeniyle bölümü tercih eden öğretmen adaylarının sayısı oldukça fazladır. Araştırmanın bu bulgusu Aydoğmuş ve Yıldız (2016)'ın öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği bölümüne isteksiz olarak geldikleri; aile baskısı, başka bölümlere yerleşmek için yeterli puanı alamama, kendi memleketinde okuma isteği, atanma sıkıntısı olmaması gibi gerekçelerle bölümü tercih ettikleri bulgularıyla örtüşmektedir. Ayrıca bu araştırmanın öğretmen adaylarının öğretmenliği istihdam olanağının fazla olması, aile ve çevre baskısı, üniversite sınavından alınan puan gibi nedenlerle tercih ettiğine yönelik bulgularıyla örtüşen pek çok araştırma (Aksu ve diğerleri, 2010; Ok ve Önkol, 2007; Okçabol ve diğerleri, 2003; Orhan ve Ok, 2014; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Ubuz ve Sarı, 2009) mevcuttur.

Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği bölümünü yüksek oranda seçme durumları, bölüme ilişkin olumlu tutumlara, ilgi ve isteğe sahip olarak bölüme geldikleri anlamına gelmemektedir. Zorunluluktan dolayı bu bölümü seçme oranlarının yüksek olması, bölüme girmeden önce öğretmen adaylarının merkezi yerleştirme sınavlarının yanı sıra bölüme ilişkin ilgi ve yeteneklerinin belirlenmesini sağlayacak farklı ön seçim kriterleri konulmasını zorunlu kılmaktadır. Hizmet öncesinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumsuz tutumları, hem aldıkları hem de sunacakları eğitimin kalitesini olumsuz etkileyecektir. Oktay (1991) öğretmen adaylarının mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumlarının onların hizmet öncesi aldıkları eğitimin niteliğini ve meslek sırasındaki başarısını etkileme yönünden son derece önemli olduğunu ifade etmiştir. Turhan, Demirli ve Nazik (2012) de öğretmenlerin mesleği sevme, değer verme düzeyinin mesleki adanmışlık düzeyine olumlu etki yaptığını; mesleğin toplumsal statüsünü düşük bulmanın mesleki adanmışlık düzeylerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Araştırmanın önemli bulgularından biri öğretmen adaylarının, derslerin uygulamaya yönelik işlenmesinin kendilerine daha fazla katkı sağladığına inanmalarındır. Öğretmenlik uygulaması dersinin titizlikle ve ciddi bir biçimde yürütülmesi gerektiği de araştırmada ulaşılan önemli sonuçlardan biridir. Araştırmanın bu sonuçları öğretmenlik uygulaması dersinin yararlı ve işlevsel bulunduğu pek çok araştırmanın (Demircan, 2007; Kılınç ve Gödek Altuk, 2010; Özay Köse, 2014; Saracaloğlu, Yılmaz, Çoğmen ve Şahin, 2011) sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu araştırmada programda alana katkı sağlamayacak çok fazla dersin olduğu, alan bilgisi derslerinin sayısının yetersiz; genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi ders saatlerinin dağılımının orantısız olduğu yönünde görüşler de ortaya çıkmıştır. Alanyazında araştırmanın bu sonuçlarını destekleyen pek çok çalışmaya rastlanmıştır. Ateş ve Burgaz (2014) okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin yetersiz olduğunu vurgulamıştır. Şahin ve Kartal (2013) tarafından yapılan araştırma sonunda sınıf öğretmeni adaylarının derslerin uygulamaya dayalı olarak yürütülmesinin öğretmenlik becerilerini kazandırma bakımından daha etkili olduğu düşüncesine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Okçabol (2004) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleği ile ilgili teorik ve uygulamaya dayalı derslerin yeterli olmadığı; Öztürk ve Yıldırım (2014) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının eğitim fakültesinde aldıkları derslerde kuram ve uygulama arasında denge olmadığı yönünde görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer biçimde Çoban (2011) da sınıf öğretmenliği lisans programında meslek bilgisi, genel kültür ve seçmeli derslerin dengeli dağılmadığını belirtmektedir. Elma ve Ergen (2016) tarafından yapılan araştırmada yeni mezun sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği programında sınıf ve okul yönetimi, diksiyon, iletişim becerileri gibi derslere daha fazla gereksinim duydukları ortaya çıkmıştır. Bayındır (2015) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun programdaki lisans derslerini kısmen yeterli bulduğu; öğretmen eğitimi programlarının öğretmen adaylarına etkili öğretmenlik becerilerinin kazandırılmasında yetersiz olduğu, programda teorik bilginin fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının etkili iletişim, hitabet ve diksiyon ile çocuklarla iletişim konusundaki dersleri daha fazla önemli buldukları Bayındır (2015) tarafından yapılan ve bu araştırmanın bulgularıyla örtüşen sonuçlarından biridir. Kennedy, Ahn ve Choi (2008) öğretmen eğitimi programlarında meslek bilgisi derslerine daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Sarıtaş (2007) tarafından öğretmen eğitimi programlarının öğrencilerin eğitim yaşamları boyunca edindikleri kuramsal bilgileri uygulamaya dönüştürecek gerekli ortamı sağlamadığı vurgulanmaktadır. Yılmaz ve diğerlerinin (2017) öğretmen

yetiştirme programlarının içerik ve uygulamalarının güncellenmesi ve derslerin kuram ve uygulama boyutlarının dengelenmesi yönündeki önerileri de bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Dünyadaki öğretmen yetiştirme sistemleri incelendiğinde, öğretmen adaylarına uygulanan hizmet öncesi eğitim programlarının niteliği artırmada büyük rol oynadığı dikkat çekmektedir (Işık, Çıltaş ve Baş, 2010: 54). Nitelikli bir öğretmen eğitimi, öğretmenin mesleğin gereklerini yerine getirmesini ve buradaki zorluklarla yüzleşmesini sağlayacak ve yetkilendirecek programlara bağlıdır. Bu nedenle öğretmen adaylarının yeteneklerini keşfetmelerine, fiziksel ve zihinsel potansiyellerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerine, toplumda sorumlu bir vatandaş olarak görevlerini yerine getirmeleri için gereksinim duyulan sosyal ve insani değerlerini geliştirmelerine olanak sağlayan öğrenme durumlarının öğretilmesini destekleyici bir vizyon taşıyacak biçimde öğretmen eğitimi programlarının güncellenmesi gerekmektedir.

Ülkelerin eğitim kalitesi yetiştirilen öğretmenlerin kalitesiyle doğru orantılıdır. Bu nedenle öğretmen eğitiminin niteliği ve niteliği artırmak amacıyla gerçekleştirilecek reformlar pek çok ülkede tartışılan önemli konular arasındadır (Adeousun, 2011; Calderhead, 2001; Hoban, 2004). Öğretmen eğitimi programlarıyla ilgili en büyük tartışma konusu ise programın önemli bir kısmının içeriğe mi yöntem-teknik mi odaklanması gerektiği üzerinedir. Tom (1997) belirsiz hedefler, birbiriyle ilgisiz ve tutarsız parçalı dersler, farklı fakültelerde yer alan aynı içerikli dersler arasındaki tutarsızlık, üniversitede alınan derslerle okullardaki uygulamalar arasında bağlantı olmaması, eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarının nitelikli olmayışı, bölümler arasında işbirliği eksikliği, öğretmenlerin öğretmenlik uygulamasındaki denetim rollerinde yaşanan belirsizlikler, öğretmen eğitimine katılan paydaşların çok fazla olması, değişim stratejilerini planlama eksikliği ve öğretmen eğitiminin süreklilik göstermeyen reformlara karşı savunmasızlığı gibi birçok öğretmen eğitimi programında sorun teşkil eden on konu belirlemiştir. Hoban (2004) da bu sorunlara üniversiteler ve okullar arasındaki işbirliği eksikliğini eklemiştir. Bu sorunların çözümüne yönelik gerçekleştirilecek tüm reformlar öğretmen eğitiminin niteliğini artırmaya büyük katkı sağlayacaktır.

Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun, derslerine giren öğretim elemanlarının yeterli donanım ve niteliğe sahip olmadığı görüşünde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları, aldıkları öğretmen eğitimini “yetersiz” olarak görürken, öğretim elemanlarının da akademik olarak yetersiz, ilgisiz, isteksiz ve etkileşime kapalı olduğunu düşünmektedir. Araştırmada ideal sınıf öğretmeni profilini oluşturma bakımından öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını ilgili kaynaklara yönlendirme rollerine daha fazla vurgu yapılmış ve bu konuda öğretmen adaylarının daha fazla ilgi ve desteğe ihtiyaçları olduğu dile getirilmiştir. Bu araştırmanın öğretim elemanlarının yetersiz olduğu yönündeki bulguları, Dilshad (2010) ile Yılmaz ve diğerlerinin (2017) bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Yavuzer, Dikici, Çalışkan ve Aytekin (2006)’in sınıf öğretmenliği programındaki öğretim elemanlarının dersleri ilgi çekici biçimde sunmadıkları, derslerin hedeflerine uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanmadıkları yönündeki araştırma bulgusu da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Tunca ve diğerleri (2015) tarafından yapılan araştırma sonucunda da öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarının mesleki gelişimi sağlama, sınıfı etkili yönetme, rehberlik ve danışmanlık yapma, öğrencileri tanıma ve duyarlı olma, istekli ve coşkulu olma gibi mesleki rol ve sorumluluklara sahip olmaları gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ergün, Duman, Kıncal ve Arıbaş (1999) öğretim elemanlarının sahip olmaları gereken en önemli özelliğinin gülyüzlü olmak ve içtenlik olduğunu vurgulamaktadır. Benzer biçimde Özgüngör ve Duru (2015) tarafından yapılan araştırmada da öğretim elemanlarının öğrencilerle etkileşimde olma, alanında uzman, öğrencilere ve öğrenci gelişimine ilgi duyma, yaptığı işten haz alma, öğrencilerin mesleki gelişimini destekleme gibi özelliklere sahip olmaları gerektiği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın önemli amaçlarından biri de öğretmen adaylarının aldıkları öğretmen eğitiminin niteliğinin artırılmasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu kapsamda sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle aldıkları eğitimin kalitesinin düşük olduğunu ve sınıf öğretmenliği programına öğrenci alımında kriterlerin yükseltilmesi gerektiğini düşünen öğretmen aday sayısı oldukça fazladır. Ayrıca son yıllarda atanamayan öğretmen aday sayısının artması ve öğretmen alımlarının azalmasından dolayı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algı ve tutumlarının olumsuz olduğu öğretmen adaylarının vurguladıkları önemli hususlardan bir diğeridir. Araştırmanın bu bulgularıyla paralel olarak

Yılmaz ve diğerleri (2017) öğretmen eğitimi programları için kontenjan belirlenmesinde kısa vadeli geçici çözümlere başvurulmasını öğretmen eğitiminin niteliğini etkileyen önemli bir sorun olarak görmekte, programlara kontenjan belirlenmesinde uzun vadeli planlamalar yapılmasını önermektedir. Benzer şekilde Elma ve Ergen (2016) tarafından yapılan araştırmada da sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik katılımcıların programa alınan öğrenci sayılarının azaltılması, mevcut sınavların yanı sıra yetenek sınavları ve mülakatların yapılması yönünde önerilerin bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın amaçlarından bir diğeri öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaca yönelik ilk olarak öğretim elemanlarının ideal sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adayının ne tür özelliklere sahip olması gerektiğine ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretim elemanlarının görüşünden yola çıkarak ideal sınıf öğretmeni ve öğretmen adayının; etkili iletişim ve disiplinler arası ilişki kurma becerisine sahip, çocukları seven ve onları tanıyan, sabırlı, programa ilişkin derin bilgisi olan, mesleğini seven ve sınıf öğretmenliğini birincil amaç edinen bir birey olması gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır. Oktay (1991) da öğretmenliği diğer meslekler arasında aynı anda çok değişik rolleri birden yerine getirme zorunluluğu olan karmaşık mesleklerden biri olarak görmekte; öğretmenin sınıfta lider, plan ve program yapma, çocuk ve gençlere model olma, toplumun kalkınmasında itici güç olma, etkili iletişim kurma gibi niteliklerinin bulunduğunu belirtmiştir. Kahramanoğlu ve Ay (2013) sınıf öğretmenlerinin birden fazla dersten sorumlu olmaları nedeniyle yeterlikler bağlamında diğer branş öğretmenlerinden ayrıldığını, sınıf öğretmenlerinin disiplinlerarası anlayışa dayalı yeterliklere sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) öğretmenlerin gelişimlere açık olma, kendini sürekli yenileme, toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme, etkili iletişim kurabilme gibi niteliklere sahip olması gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmada öğretim elemanları tarafından son yıllarda sınıf öğretmenliğindeki kontenjan artışının sınıf öğretmenliğindeki öğrenci niteliğinde düşüşe neden olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan sınıf öğretmenliği bölümüne öğrenci alımlarının azaltılması, işini seven ve ciddiye alan kişilerin bu bölüme gelmesi gerektiği vurgulanmıştır. Oktay (1991) da mevcut üniversite seçme sisteminin, öğrencilere yetenek, ilgi ve isteklerine uygun alanlara girebilme hususunda uygun fırsatlar vermediğini, puanları hukuk, iktisat, işletme, mühendislik, tıp gibi alanlara girmeye yeterli olmayan adayların açıkta kalmamak için öğretmen yetiştiren kurumları tercih ettiklerini ve diğer bölümlere girememenin kırıklığı ile derslere yeteri kadar ilgi duymadıklarını, bu nedenle de öğretmenliğin son yıllarda önemli ölçüde değer kaybettiğini vurgulamaktadır. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) de öğretmenlik mesleğine nitelikli ve istekli öğrencilerin alınmasının ve ortaöğretimden iyi derecelere mezun olan gençlerin öğretmenlik programlarını tercih eder duruma getirilmelerinin öğretmenlik mesleğinin statü ve kalitesinin artırılmasına büyük katkı sağlayacağını belirtmektedir.

Öğretim elemanlarına göre fakültede verilen eğitim ideal sınıf öğretmenini yetiştirmede yetersiz kalmaktadır. Sınıf öğretmenliği programında derslere girecek yeterli sayıda alanında uzmanlaşmış öğretim elemanı bulunmadığından öğretmen adayları derslere giren öğretim elemanlarından yeterli verimi alamamaktadır. Bu da sınıf öğretmenliği alanında uzmanlaşmış öğretim elemanlarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Öğretmen eğitimcileri, öğretmen eğitimi programlarının kalitesinin iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle onların programa ilişkin yargı ve algılarının belirlenmesi önem taşımaktadır (Dilshad ve Iqbal, 2010). Bu araştırmada öğretim elemanlarına göre sınıf öğretmenliği programında müdahale edilmesi gereken ilk alanlar arasında not geçme sisteminde değişiklik olması ve öğretmenlik uygulaması dersine ağırlık verilmesi gerektiği ön plana çıkmaktadır. Sınıf öğretmenliği programında okutulan derslerin öğretmen adaylarına yeterli oranda katkı sağlamadığı öğretmen adayları gibi öğretim elemanları tarafından da vurgulanmıştır. Programda gereksiz ders sayısının çok olduğu, bunun yerine faydalı ve nitelikli derslerin programa konulması gerektiği öğretim elemanlarının görüşlerine göre ortaya çıkan önemli diğer sonuçlardan bazılarıdır. Sınıf öğretmenliği programında uygulamalı ders saatlerinin az olduğu, bu derslere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre ders saatlerinin çokluğu ve ders içeriğindeki düzensizlikler sınıf öğretmenliğindeki ilk müdahale edilmesi gereken konulardan bazılarıdır. Araştırmanın bu sonuçlarını destekler nitelikte Topkaya, Tokcan ve Kara (2012) da öğretmen adayların hizmet öncesi almış oldukları

eğitimin teoriye dayalı olduğunu ve alınan bu teorik bilgilerin gerçek sınıf ortamında öğretme faaliyetleri ile pek fazla ilişkilendirilmeden verildiğini belirtmektedir. Arslanoğlu (2005) tarafından yapılan araştırmada öğretmen, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının öğretmen eğitiminde kuram ve uygulama arasında güçlü bir denge bulunması ve derslerin uygulamalı bir biçimde yürütülmesi görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde sınıf öğretmenliği lisans programının öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesini amaçlayan Taş, Kunduroğlu-Akar ve Kıroğlu (2017) tarafından yapılan araştırma sonucunda da katılımcıların öğretmen eğitimi programlarından bazı derslerin çıkarılması, bazılarının birleştirilmesi, içerik kategorilerinin değiştirilmesi ve öğretmenlik uygulamasına daha fazla önem verilmesi gibi öneriler sundukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca Altuner Baskan, Aydın ve Madden (2006)'nın yaptığı araştırma sonucunda ülkemizde uygulanan öğretmen yetiştirme modeli, yabancı ülkelerde uygulanan öğretmen yetiştirme politikaları ile mukayese edilmiş ve öğrenci seçme ve yetiştirme süreci, öğretmen istihdamı şartları gibi boyutlar çerçevesinde karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmen eğitimi programlarında genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulaması gibi derslerin az olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda ülkemizde eğitim fakültelerine öğretmen adayı seçme ve öğretmen eğitimi sürecinin akademik ve teknik olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Araştırmada sınıf öğretmenliği alanında uzman öğretim elemanı eksikliği, mezun olan öğrencilerden dönüt alamama gibi eksiklikler öğretim elemanları tarafından sıkça vurgulanan temalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretim elemanlarının görüşünden yola çıkarak son yıllarda sınıf öğretmenliği programına yerleşen öğrenci profilinin düşük olduğu, bu bakımdan sınıf öğretmenliği programına alım kriterlerinin gözden geçirilerek artırılması ve üniversiteye giriş sınavının yanında programa yerleşecek öğretmen adayının bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişimi ve mesleğe yatkınlığı dikkate alınarak kendi alanında uzmanlaşmış bir heyet tarafından objektif bir şekilde mülakattan geçirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulguları Yılmaz ve diğerleri'nin (2017) öğretmen adaylarının seçiminin sınavlarla yapılması durumunda öğretmen niteliğinin artacağı yönündeki görüşleriyle örtüşmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğini artırmaya yönelik şu öneriler getirilebilir:

- Sınıf öğretmenliği programı teori ve uygulama açısından dengeli hale getirilmek amacıyla gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir. Özellikle öğretmenlik uygulaması dersinin süresi artırılarak, beceri geliştirmeye odaklanılmalıdır.
- Sınıf öğretmenliği programında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin oranı daha fazla olmalıdır.
- Öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla kapsamlı bir fakülte geliştirme programı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Sınıf öğretmenliği programını öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum ve ilgiye sahip olan öğrencilerin tercih etmeleri teşvik edilmeli, başarılı öğrencilerin programa girişini sağlamak amacıyla ön seçim uygulamaları (mülakat, yetenek sınavı vs.) gerçekleştirilmelidir.
- Sınıf öğretmenliği programındaki derslerin alan uzmanı öğretim elemanları tarafından verilmesi sağlanmalıdır.
- Öğretmen adaylarının istihdam edilmesinde öğretmen adaylarının mezun oldukları fakülteler de dikkate alınmalı, öğretmen eğitiminde kalite güvencesinin sağlanmasına önem verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Adeosun, O. (2011). *Teacher education programmes and the acquisition of the 21st century skills: Issues and challenges in Nigeria in CICE 4 Africa—Asia university dialogue for educational development*. Report of the International Experience Sharing Seminar (2): Actual Status and Issues of Teacher Professional Development. 103-120.
- Aksu, M., Demir, C. E, Daloğlu, A., Yıldırım, S. ve Kiraz, E. (2010). Who are the future teachers in Turkey. Characteristics of entering student teachers. *International Journal of Educational Development*, 30(1), 91- 101.
- Akyol, H. (2011). Sınıf öğretmenliği eğitimi: Sorunlar ve öneriler. *Eğitimci Öğretmen Dergisi*, 2, 11-14.
- Altuner Baskan, G., Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.
- Arslanoğlu, Ö. (2015). *An examination of how the theory-practice relationship of pedagogy courses is conceived and perceived by the participants, and how management of education systems and faculties can enhance the quality of teacher education in Turkey*. Unpublished doctoral dissertation, Durham University, Durham.
- Ateş, H., & Burgaz, B. (2014) Türkiye, ABD ve Finlandiya öğretmen yetiştirme sistemlerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri ve Türkiye’deki sistemin geliştirilmesine ilişkin öneriler, *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1710-1722.
- Aydoğmuş, M. ve Yıldız, M. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen olmak istememelerinin nedenleri. *Journal of International Social Research*, 9(47), 587-600.
- Bayındır, N. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının alan ile ilgili kurslara/ eğitimlere ilişkin beklenti durumlarının belirlenmesi. *INES Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (5), 395-404.
- Camelia, S. & Elisabeta, P. M. (2013). *Initial teacher training in Romania - a critical view*. 5th International Conference EDU-WORLD 2012 - Education Facing Contemporary World Issues. Procedia - Social and Behavioral Sciences 76: 780 – 784.
- Calderhead, J. (2001). International experiences of teaching reform. In V. Richardson (Ed.) *Handbook of research on teaching* (4th Ed.). Washington, DC: American Educational Research Association.
- Can, E. (2017). Öğretmenlik mesleği: mevcut durum ve uygulamalar. *Eğitime farklı bakış*. Babaoğlu, E., Kırıl, E. Çilek, A ve Güçlü Yılmaz, F. (Eds.). Ankara: Eyuder Yayınları.
- Craig, H. J., Kraft, R. J: & Plessis, J. (1998). *Teacher Development. Making an Impact*. Usaid, Advancing Basic Education And Literacy Project. https://people.umass.edu/educ870/teacher_education/Documents/Craig-book.pdf adresinden 20.01.2019 tarihinde alınmıştır.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çoban, A. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 28-45.
- Demircan, C. (2007). “Okul deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (mersin üniversitesi örneği)”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 119-132.
- Desimone, L. (2009). Improving impact studies of teachers’ professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181-199.
- Dilshad, M. & Iqbal, H. M. (2010). Quality indicators in teacher education programmes. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*, 30(2), 401-411.
- Dilshad, R. M. (2010). Assessing quality of teacher education: A student perspective. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)* 30(1), 85-97.
- Elma, C. ve Ergen, Y. (2016). Yeni mezun sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşleri. *Kesit Akademi Dergisi*, 2 (4), 185-211. Arslanoğlu, Ö. (2015). An Examination of How The Theory-Practice Relationship of Pedagogy Courses is Conceived and Perceived by The Participants, and How Management of Education Systems and Faculties can Enhance The Quality of Teacher Education in Turkey. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Durham University, Durham
- Ergün, M., T. Duman, R. Kınal & S. Arıbaş. (1999). İdeal bir öğretim elemanının özellikleri. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Science*, 3, 1-19.
- Hanushek, E. A., Kain, J. F. & Rivkin, S. G. (2004). Why public schools lose teachers. *Journal of Human Resources*, 39(2), 326-354.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.
- Hoban, G.F. (2004). Seeking quality in teacher education design: A four-dimensional approach. *Australian Journal of Education*, 48 (2), 117-133.
- Işık, A., Çiltaş, A. ve Baş, F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 53-62.
- Jamil, H. (2014). Teacher is matter for education quality: A transformation of policy for enhancing the teaching profession in Malaysia. *Journal of International Cooperation in Education*, 16(2), 181-196.
- Kahramanoğlu, R. ve Ay, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 285-301.
- Kaya, V. H., Polat, D. ve Karamüftüoğlu, İ. O. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 30, 569-584.

- Kennedy, M. M., Ahn, S., & Choi, J. (2008). The value added by teacher education. In Cochran-Smith M., Feiman Nemser S., & McIntyre D. J. (Eds). *Handbook of research on teacher education: enduring questions in changing contexts* (pp. 1247- 1271). New York: Routledge/Taylor Francis & The Association of Teacher Educators.
- Kılınç, A. ve Gödek Altuk, Y. (2010). “Sınıf öğretmeni adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumları”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 41-70.
- Koyuncu, F. (2016). Eğitim izleme raporu 2015–16: “Öğretmenler” arka plan raporu. Eğitim Reformu Girişimi. http://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/EIR2015-16_ArkaPlanRaporu_Ogretmenler_FK.pdf adlı siteden 29.01.2019 tarihinde alınmıştır.
- Menon, M. (2007). *An anthology of “best practices” in teacher education*. In T. K. S. Lakshmi, K. Rama, Johan Hendrikz). National Assessment and Accreditation Council (NAAC).
- Miles, M. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*, CA: SAGE Publications.
- Ok, A. ve Önkol, P. (2007). Öğretmen yetiştirme programlarındaki öğretmen adaylarının profili. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 13–25.
- Okçabol, R. (2004). Öğrenci, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanı gözüyle öğretmen yetiştirme!, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Okçabol, R., Akpınar, Y., Caner, A., Erkin, E., Gök, F. ve Ünlühisarçıklı, Ö. (2003). *öğretmen yetiştirme araştırması (survey of teacher training)*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 187-193.
- Özay Köse, E. (2014). “Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik öğrenci ve öğretmen-öğretim elemanı tutumları (Erzurum örneği)”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2014), 1-17.
- Özgüngör, S. ve Duru, E. (2015). Course and instructor characteristics distinguishing highest and lowest student ratings of instructors. *Eurasian Journal of Educational Research*, 61, 118-136.
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları. *SETA-Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*, 17, 1-37.
- Özsoy, G., Özsoy, S., Özkar, Y. ve Memiş, A.D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9(3), 910-921.
- Öztürk, M. ve Yıldırım, A. (2014). Göreve Yeni Başlamış Öğretmenlerin Türkiye’deki Hizmet-öncesi Öğretmen Yetiştirme Hakkındaki Görüşleri. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3 (2), 149-166.
- Saracaloğlu, A. S., Yılmaz, S., Çoğmen, S. ve Şahin, Ü. (2011). “Sınıf öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersine ilişkin görüşleri”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 15-32.
- Sarıtaş, M. (2007). Determining in what level of the course ‘School Experience 1’ is beneficial for preservice teachers. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 121-143.
- Şahin, Ç., ve Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 164-190.
- Taş, İ. D., Kunduroğlu-Akar, T. ve Kıroğlu, E. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 7(3), 578-592.
- TEDMEM (2014). *Öğretmen gözüyle öğretmenlik mesleği*. Rapor Dizisi: 3 Ankara, 1-66.
- Tom, A.R. (1997). *Redesigning teacher education*. Albany, NY: State University of New York.
- Topkaya, Y., Tokcan, H. ve Kara, C. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi hakkında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5/7, 663- 678.
- Tunca, N., Alkin-Sahin, S., Oguz, A. & Bahar-Guner, H. O. (2015). Qualities of ideal teacher educators. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(2),123-148.
- Turhan, M., Demirli, C. ve Nazik, G. (2012). Sınıf öğretmenlerinin mesleğe adanmışlık düzeyine etki eden faktörler: Elazığ örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 179-192.
- Ubuz, B. ve Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 113–119.
- UNICEF (2000). *Defining quality*. A paper presented at the International Working Group on Education meeting, Florence Italy, June 2000. (Principal researcher: Jeanette Colby).
- Wei, R. C., Andree, A., & Darling-Hammond, L. (2009). How nations invest in teachers. *Educational Leadership*, 66 (5), 28-33.
- Yavuzer, Y., Dikici, A., Çalışkan, M., & AYTEKİN, H., (2006). Sınıf öğretmenliği mezunlarının öğretmen yetiştirme programlarından yararlanma düzeylerine ilişkin görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(32), 35-41.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, A. ve diğerleri. (2017). Türkiye’de Öğretmen Eğitimi ve İstihdamı: Mevcut Durum ve Öneriler. http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/OgretmenEgitimi-istihdam_Raporu.pdf adlı siteden 29.01.2019 tarihinde alınmıştır.